

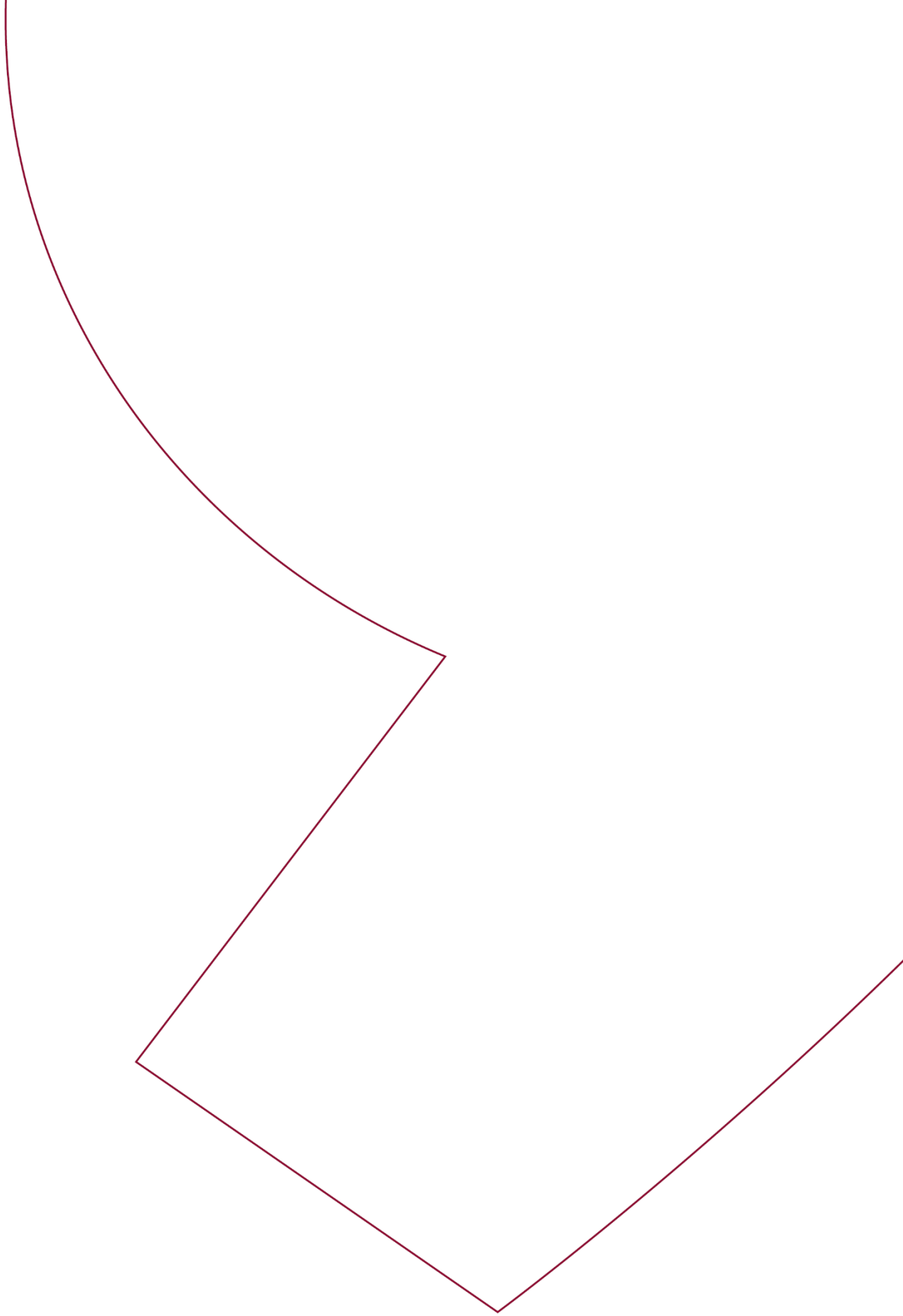
BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Theologie
voltijd, deeltijd

hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs
van de tweede graad in Godsdienst
deeltijd

Hogeschool Viaa

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Theologie
voltijd, deeltijd

hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs
van de tweede graad in Godsdienst
deeltijd

Hogeschool Viaa

CROHO nr. 35146, 35441

Hobéon Certificering & Accreditatie

Datum

16 april 2024

Auditpanel

Drs. R.B. van der Herberg
Dr. G. van den Toren-Lekkerkerker
Dr. P.I.M. de Haan
Prof. dr. A. Mulder
C. van Dam

Secretaris

Drs. G.W.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	2
3.	INLEIDING	6
4.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	34
5.	AANBEVELINGEN	35
BIJLAGE I	Scoretabel	36
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	39
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	42
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	43

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Viaa
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd ¹
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.
NAAM OPLEIDINGEN	B Theologie. B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst.
registratienummer croho	35146 35441
domein/sector croho	Gedrag en Maatschappij.
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	B Theologie: B of Arts B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst: Bachelor
aantal studiepunten	B Theologie: 240 EC. B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst: 240 EC's, waarvan 157 EC's in het gezamenlijk curriculum met de B Theologie en 83 EC's specifiek voor de B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst.
afstudeerrichtingen	-
locatie	Zwolle
varianten	Hbo bacheloropleiding Theologie, voltijd en deeltijd. Hbo bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst, deeltijd.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	1 februari 2024

¹ Viaa bestaat uit twee verschillende 'instellingen' met elk een eigen BRIN: 22HH (Stichting Hogeschool Viaa) en 27VY (Viaa-Gereformeerd Hoger Onderwijs Zwolle), onder de laatste valt alleen de onbekostigde lerarenopleiding.

2. SAMENVATTING

De hbo-bacheloropleidingen Theologie en Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst behoren tot de kleinere opleidingen binnen Hogeschool Viaa. Zij acht beide opleidingen evenwel 'van grote waarde': zij 'agenderen (...) aandacht voor zingevingsvraagstukken in de breedte van het onderwijs van VIAA'.

Onderwerp 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding B Theologie baseert de door haar gehanteerde set competenties op het landelijk afgesproken profiel dat breed is gevalideerd en vastgesteld. De competenties voldoen aan de vereisten van oriëntatie en inhoud. Zowel de nationaal als internationaal afgesproken referentiekaders spelen een rol bij het definiëren van het bachelorniveau (NLQF 6).

Voor de B tweedegraads lerarenopleiding voortgezet onderwijs in Godsdienst geldt dat zij zich baseert op landelijk vastgestelde bekwaamheidseisen, aangevuld met de generieke en vakspecifieke kennisbasis. De opleiding hanteert een eigen competentieprofiel dat, zo stelt het auditpanel vast, een doorvertaling vormt van de landelijke bekwaamheidseisen, geformuleerd door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren naar het beroepsbeeld van de tweedegraads leraar Godsdienst. De lerarenopleiding heeft de door haar gehanteerde set competenties beschreven in een overzichtelijk document en verder uitgewerkt in handelingsaspecten. De competenties van de B tweedegraads lerarenopleiding voortgezet onderwijs in Godsdienst beschrijven het bachelorniveau zoals gedefinieerd in nationale (NLQF 6) en internationale (Dublin-descriptoren) kaders.

Voor beide opleidingen geldt dat de uitgangspunten voor hun inrichting zonder meer passen bij het profiel van Hogeschool Viaa. Er vindt, waar nodig, periodieke evaluatie plaats van de competenties die beide opleidingen hanteren.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 1 als voldoende voor beide opleidingen².

Onderwerp 2. Programma

De curricula van beide opleidingen bevatten een stevige component vakkennis en praktijkleren. De wisselwerking met de praktijk is door de relaties die het docententeam stelselmatig onderhoudt met de beroepspraktijk substantieel. Studenten zijn mede hierdoor goed in staat om zich kennis en vaardigheden eigen te maken. De onderzoekscomponent is in de curricula verwerkt en biedt studenten een basis om aan het eind van de opleiding aan het afstuderen te werken. De curricula kennen verschillende leerlijnen: Praktijk & Innovatie, Methodiek, Theorie & Visie en Professionele Persoonlijke Ontwikkeling, die de inhoud van de opleiding ondersteunen en die aansluiten bij het beroep waartoe beide opleidingen hun studenten opleiden. Studenten zijn op de hoogte van de structuur van het curriculum en van de doelen die zij dienen te behalen.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 2 als voldoet voor beide opleidingen.

De curricula vormen inhoudelijk een juiste vertaling van de competenties. Kenmerkend is een goede opbouw in fasen van competentieontwikkeling. De theoretische verdieping is in orde, alsmede de praktijkcomponent. Gelet op de aanbevelingen uit het vorige accreditatierapport rondom onderzoek, taal en internationalisering merkt het huidige auditpanel op dat het tevreden is over de in dit kader door de opleiding genomen maatregelen. Het auditpanel is verder tevreden over de maatregelen die de lerarenopleiding neemt om de opleiding aantrekkelijker te maken voor studenten en om zo de instroom te verhogen.

² 'Beide opleidingen' verwijst hier naar de B Theologie in de varianten voltijd en deeltijd en de B lerarenopleiding Godsdienst in de variant deeltijd.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 3 als voldoet voor beide opleidingen.

Het auditpanel stelt vast dat de curricula de basiskwaliteit ontstijgen. Deze zijn zodanig vormgegeven dat, waar mogelijk, de beroepspraktijk en de hierin voorkomende beroepssituaties en –handelingen consequent als uitgangspunt voor het onderwijs dienen. De opleiding heeft oog voor de variëteit in opdrachten en leeractiviteiten; activerende werkvormen hebben daarbij een prominente plaats. Het auditpanel waardeert dat de opleiding het zelfsturend vermogen van haar studenten vergroot naarmate zij in hun opleiding vorderen. Positief is het auditpanel verder over het feit dat de opleidingen de curricula niet als ‘af’ beschouwen maar voortdurend op zoek zijn naar een verder kwaliteitsverbetering en daarbij complexe vraagstukken niet uit de weg gaan.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 4 als voldoende voor beide opleidingen.

De opleidingen hanteren eenduidig geformuleerde toelatingseisen en investeren in een zo goed mogelijke match tussen student en opleiding. Mede gelet op het dalend talig niveau van studenten denkt de opleiding eraan om op dit terrein remediërende programma's in te zetten. Een volgens het auditpanel zinnig initiatief. Het is goed dat de opleiding zicht heeft op het studieverloop van langstudeerders om de oorzaken van dit langstuderen op het spoor te komen en vervolgens maatregelen te nemen.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 5 als voldoende voor beide opleidingen.

Onderwerp 3. Personeel

Het auditpanel stelt vast dat er sprake is van een klein team docenten dat wat vakinhoud en vakdidactiek betreft in staat is om beide opleidingen te verzorgen. De werkdruk van docenten alsmede het beperkt benutten van professionaliseringsmogelijkheden vormen, mede gelet op het belang ervan voor de nabije toekomst, aandachtspunten voor de opleidingen. Het is goed dat dit op het netvlies staat van het management van de opleidingen en zij maatregelen neemt waaronder het uitbreiden van het aantal fte's. Docenten kunnen nog beter op de hoogte zijn van de inhoud van elkaars vakken. Het is goed dat dit lijkt te veranderen, getuige de opmerkingen hierover door studenten.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 6 als voldoet.

Onderwerp 4. Voorzieningen

De opleidingen beschikken over huisvesting en voorzieningen die passend zijn voor een hbo-bacheloropleiding. Ten tijde van de audit was sprake van ruimtegebrek, een gegeven waar de opleidingen weinig aan kunnen doen maar op Vaa-niveau aanpak verdient. Over het geheel genomen vindt het auditpanel de huisvesting van de opleiding als ook de voorzieningen voldoen aan wat voor de realisatie van de door de opleiding beoogde leerresultaten in de gegeven onderwijsleeromgeving noodzakelijk is.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 7 als voldoende voor beide opleidingen.

Iedere student beschikt over een palet aan begeleidingsmogelijkheden bij aanvang van de opleiding. Begeleiders houden zicht op de studievoortgang van studenten en vormen de schakel tussen student en docent. Een pakket gerichte maatregelen, ook in de begeleidende sfeer, moet de studie-uitval terugdringen en, aan het einde van de studie, het tijdig afstuderen bevorderen. De studenten waarmee het panel sprak, waren tevreden over de wijze waarop de opleidingen de begeleiding hebben ingericht. De informatievoorziening aan studenten heeft de opleiding op gedegen wijze vormgegeven.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 8 als voldoende voor beide opleidingen.

Onderwerp 5. Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg van de opleidingen voldoet aan de basiskwaliteit. Het systeem van evaluaties functioneert, waarbij de opleidingen bij alle betrokken partijen stelselmatig kwalitatieve informatie ophalen over alle aspecten van de opleiding. De uitkomsten van de evaluaties leiden aantoonbaar tot analyse en passende verbetermaatregelen. Het vragen om input vanuit studenten (en alumni) kan nadrukkelijker en consistent. De betrokken partijen dragen het kwaliteitszorgsysteem in voldoende mate.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 9 als voldoende voor beide opleidingen.

Onderwerp 6. Toetsing

Het panel vindt dat de opleidingen een systeem van toetsen en beoordelen hebben ingericht dat de validiteit, betrouwbaarheid en, voor studenten, de transparantie ervan waarborgt. Ook de variatie in toetsvormen is op orde. Zowel de overigens door het management adequaat gefaciliteerde examencommissie als toetscommissie oefenen op consciëntieuze wijze hun (deels wettelijke) taken. Een sterk punt is de wijze waarop de opleidingen omgaan met BKE en SKE om de kwaliteit van de toetsing (en de beoordeling) te borgen.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 10 als voldoende voor beide opleidingen.

Onderwerp 7. Gerealiseerde leerresultaten

Beide opleidingen, de B Theologie en de B lerarenopleiding Godsdienst, bieden studenten in voldoende mate de gelegenheid hun kennis en kunde te laten zien binnen de kaders van het afstuderen. De door het auditpanel bestudeerde afstudeerwerken van beide opleidingen representeren het hbo-bachelorniveau. De opleiding kan studenten stimuleren de vraag te beantwoorden hoe hun visie op theologische reflectie de ontwikkeling van de onderzoeksvraag bepaalt en richting geeft. Zo kunnen afstudeerwerken aan niveau winnen. De administratieve/archiverende processen rondom het afstuderen verdienen aandacht. Besteed aandacht aan de ethische aspecten van onderzoek waaronder *informed consent*. Het werkveld en alumni zijn tevreden over beide opleidingen.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 11 als voldoende voor beide opleidingen.

Algemene conclusie:

De Bacheloropleiding Theologie in de variant voltijd en deeltijd en de Bacheloropleiding tot Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst in de variant deeltijd van Hogeschool Viaa beschikken over een duidelijk vormgegeven curriculum dat studenten in voldoende mate voorbereidt op een functie in het werkveld. Positief is in dit verband dat de opleiding goed zicht heeft op ontwikkelingen in het werkveld. Het team docenten is voldoende toegerust om de hen toebedeelde studieonderdelen te verzorgen door hun vakinhoudelijke kennis en hun kennis van de beroepspraktijk. De praktijkgerichtheid van beide opleidingen is evident. Daarmee leiden beide bacheloropleidingen theologische professionals op, die goed hun weg weten te vinden in de beroepspraktijk. Voor alle standaarden voldoen de bacheloropleiding Theologie in de variant voltijd en deeltijd en de Bacheloropleiding tot Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst in de variant deeltijd aan de basiskwaliteit zoals beschreven in het Beoordelingskader 2018 van de NVAO.

Op basis van de beslisregels van de NVAO komt het panel tot het algemene eindoordeel 'positief' voor de Bacheloropleiding Theologie in de variant voltijd en deeltijd en de Bacheloropleiding tot Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst in de

variant deeltijd, van Hogeschool Viaa. Het auditpanel adviseert de NVAO de accreditatie van deze opleidingen te continueren.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter op 16 april 2024.

3. INLEIDING

Een korte schets van Hogeschool Viaa

De hogeschool is gevestigd in Zwolle en positioneert zich als een middelgrote hogeschool met een christelijke signatuur. De naam van de Hogeschool, Viaa, 'wijst naar Jezus Christus, de weg, de waarheid en het leven, in wiens spoor medewerkers willen gaan'. Aansturing van de hogeschool is in handen van het College van Bestuur, bestaande uit twee leden. Verder is er een bredere directie die uit drie Academiedirecteuren en een directeur Bedrijfsvoering bestaat. Elke Academie heeft een aantal teamleiders. De Academies beschikken ieder voor zich over een lectoraat.

Christelijke signatuur

Medewerkers van Viaa dragen de christelijke identiteit uit en geven deze vorm in hun onderwijs. Ten tijde van de audit, begin 2024, studeerden er 2400 studenten. Viaa geeft onderwijs aan zowel christelijke als niet-christelijke studenten. Uit de instroom van studenten blijkt dat Viaa, behalve studenten met een duidelijk christelijke signatuur, steeds meer studenten zonder christelijke achtergrond trekt. Voor de hogeschool betekent dit dat zij opnieuw moet nadenken over hoe zij 'het gesprek voert over eenieders levensovertuiging en de relevantie daarvan voor de (kijk op de) beroepsbeoefening'. Zij beschouwt haar theologische vorming als het bewegen tussen enerzijds de kerk, het christelijk geloof en haar bronnen en anderzijds de samenleving met haar eigen meerstemmige uitingen.

Opleidingsaanbod

Wat het opleidingsaanbod betreft, beperkt de onderwijsinstelling zich tot opleidingen op het gebied van onderwijs, zorg, welzijn en religie en biedt de volgende opleidingen aan:

- Ad DEP: de *associate degree* didactisch-educatief professional,
- Godsdienstleraar: de (niet-bekostigde) bacheloropleiding tot godsdienstleraar,
- HBO-V: de bacheloropleiding tot verpleegkundige,
- Pabo: de bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs en een universitaire Pabo,
- MSJ: de masteropleiding systemisch werken met jeugd,
- Social Work: de bacheloropleiding tot sociaal werker,
- Theologie: de bacheloropleiding tot Hbo-theoloog.

Verder biedt Hogeschool Viaa cursussen aan op het terrein van praktijkondersteuner en praktijkverpleegkundige in de huisartsenpraktijk.

De theologie-opleiding en lerarenopleiding Godsdienst

De Hbo bacheloropleidingen Theologie en Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst behoren tot de kleinere opleidingen binnen Hogeschool Viaa. Zij acht beide opleidingen 'van grote waarde'; zij 'agenderen (...) aandacht voor zingevingsvraagstukken in de breedte van ons onderwijs'.

Sinds de laatste accreditatieronde in 2017-2018 hebben beide opleidingen gewerkt aan hun curriculum. Zoals zij het uitdrukken: soms met direct positief waarneembaar resultaat, soms 'in een zoekende modus'. De laatste jaren studeren totaal zo'n 50 voltijd- en 40 deeltijdstudenten Theologie aan Viaa. Het aantal studenten dat de opleiding tot godsdienstleraar volgt, ligt tussen vijf en tien. De opleidingen omschrijven hun studentenpopulatie als 'gedreven, moedig en soms kwetsbaar'.

Een karakterschets

De theologische opleidingen van Hogeschool Viaa leiden op voor het werken in levensbeschouwelijke praktijken. Kenmerkend voor Hbo-theologen is hun hermeneutisch/contextuele georiënteerdheid waarbij zij gebruik maken van theologische bronnen. Uit de door het auditpanel bestudeerde documentatie blijkt dat er binnen de theologie-opleidingen de afgelopen jaren een verschuiving heeft plaatsgevonden waarbij sprake is van een verbreding van de focus naar het werken in de breedte van de samenleving. Onder 'bevindingen' hierna in deze rapportage komt het auditpanel hierop terug.

B tweedegraads lerarenopleiding Godsdienst

Ten aanzien van de lerarenopleiding merkt het auditpanel het volgende op naar aanleiding van bestudering van de documentatie en naar aanleiding van het gesprek dat het auditpanel voerde met het management van de opleiding en de voorzitter van het CvB. Ten tijde van de vorige accreditatie werd het programma van de opleiding GL overigens geïntegreerd aangeboden met de opleiding Theologie.

De lerarenopleiding is wat studentenaantallen betreft klein, leunt op ervaren docenten en heeft een gunstige docent/studentratio. De opleiding realiseert zo een hoog rendement en biedt studenten studentgecentreerd onderwijs. Het is niet zozeer de vakinhoud die deze lerarenopleiding niet aantrekkelijk maakt voor studenten, maar veel meer de vorm van het 'kopjaar' die voor studenten een drempel vormt. Daarnaast is de totale duur van de lerarenopleiding, 5,5 jaar³, erg lang voor een hbo-opleiding. Concreet: studenten die de B tweedegraads lerarenopleiding Godsdienst willen starten, volgen eerste de B Theologie waarna zij nog eens 1,5 de lerarenopleiding in deeltijd volgen. Overstappen vanuit andere theologische opleidingen is daarbij niet mogelijk. Daarom is besloten om deze lerarenopleiding vanaf medio 2023 te gaan vernieuwen en in een andere vorm te gieten.

Kader audit en rapportage

In een definitief besluit aan de directie van Viaa-Gereformeerde Hogeschool van 30 augustus 2018 geeft de NVAO de directie te kennen dat zij de Hbo-bachelor Theologie en de Hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst positief beoordeelt. Tevens meldt de NVAO dat de uiterste aanvraagdatum van de volgende accreditatieaanvraag is gesteld op 1 mei 2024. Ten behoeve van dit laatste is de voorliggende rapportage opgesteld.

In overleg met de opleiding is besloten om voor de Hbo-bachelor Theologie en de Hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst in één, de voorliggende, rapportage te beoordelen. De opleidingen leverden gezamenlijk één zelfevaluatie.

Vorige audit en aanbevelingen

De Hbo-bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst en de Hbo-bacheloropleiding Theologie zijn op 20 en 21 november 2017 binnen de NVAO kaders van een Uitgebreide Opleidingsbeoordeling beoordeeld⁴. Van beide opleidingen is de accreditatie verlengd op 31 aug 2018, en van beide opnieuw (i.v.m. hersteltraject) op 24 juni 2020.

Het toenmalige auditpanel heeft een set aanbevelingen geformuleerd. Bestudering door het huidige auditpanel, 2024, van het thans door de opleiding geleverde uitgebreide document 'Thema's GPW/GL t.b.v. midterm review voorjaar 2021' bood een overzicht van de wijze waarop de opleidingen zijn omgegaan met deze aanbevelingen. Vatten we de aanbevelingen⁵ samen, dan ontstaat het volgende beeld:

- De internationale en interculturele ambities van de opleiding versterken en studenten opleiden tot professionals die van betekenis zijn in een globaliserende wereld.
- Het aandeel van het praktijkgerichte onderzoek in het bestaande curriculum uitbreiden. Het nieuwe curriculum kan daartoe een goede aanzet zijn.

³ Studenten ronden de B Theologie af (nominaal vier jaar) plus de B lerarenopleiding Godsdienst (1,5 jaar).

⁴ De NVAO heeft de rapportage en het besluit t.b.v. de B lerarenopleiding ondergebracht onder Viaa-Gereformeerd Hoger Onderwijs Zwolle. De rapportage en het besluit van de theologie-opleiding onder Stichting Hogeschool Viaa. In deze rapportage gebruikt het auditpanel een uniforme hogeschoolnaam: Hogeschool Viaa.

⁵ Deze *samengevatte* set aanbevelingen zijn afkomstig uit de volgende twee *Certiced vbi* rapportages: Hbo bachelor Godsdienst-pastoraal Werk (24 juni 2020) en de Hbo bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst (31 augustus 2018). Deels overlappen de aanbevelingen uit beide rapporten elkaar, met name daar waar het de onderzoekscomponent binnen de opleidingen betreft en de beoordelingswijze van studentproducten.

- De integratie van de theologische en de sociaal-agogische denkwijze in het curriculum versterken.
- De elementen innovatie en ondernemerschap een prominentere plaats in het curriculum geven.
- De afstemming tussen de vakken en de stages onder de loep nemen, omdat deze in sommige gevallen niet optimaal is.
- De praktijksituatie in het onderwijs als uitgangspunt nemen voor de inhoud van vakken.
- De voorlichting aan aankomende studenten bijstellen, opdat hen duidelijk is welke plaats theologie in de opleiding inneemt en dat hen wordt gevraagd te reflecteren op hun eigen geloofsovertuiging.
- Aanvullend tijd inruimen om de docenten nader te scholen in de begeleiding en de beoordeling van onderzoek van de studenten.
- Nagaan of binnen het docententeam gewerkt kan worden aan de versterking van het beginsel van open orthodoxie, zijnde vanuit de eigen overtuiging de brug slaan naar andersdenkenden.
- Onderzoeken of winst mogelijk is door het verlagen van de administratieve druk voor docenten.
- De positie en samenstelling van de opleidingscommissie toetsen aan de toepasselijke wetgeving.
- De beoordeling en de becijfering van de onderzoeksprojecten zorgvuldiger uit te voeren en deze beter navolgbaar te maken. De mogelijkheid van onderzoeksprojecten in groepen afschaffen of de individuele prestatie van studenten strikter beoordelen
- Meer aandacht besteden aan de taalkundige uitvoering van de beide eindwerken, onderzoeksproject en profielwerkstuk om deze eindwerken taalkundig op een hoger niveau te brengen.
- De opdracht van het profielwerkstuk strikter in de zin van de *Bildung* van studenten formuleren om zo meer recht te doen aan de aard van dat werkstuk.
- De kwaliteit van het onderzoeksproject verbeteren door de integratie van het sociaal-agogische enerzijds en het theologische aspect anderzijds, een betere samenhang tussen onderzoeksvragen, methodologie, uitvoering en conclusies, verdieping van de analyse en reflectie, en een strakkere opzet van de scriptie.

Het auditpanel stelt vast, mede op basis van de audit en de bestudeerde documentatie, dat de door de opleidingen genomen maatregelen naar aanleiding van de aanbevelingen in de notitie 'Thema's GPW/GL t.b.v. midterm review voorjaar 2021' voldoende zijn. Het auditpanel kiest er in deze rapportage voor om niet per hierboven opgesomde aanbeveling aan te geven welke maatregelen de opleidingen naar aanleiding van deze aanbevelingen hebben genomen. Alleen waar van belang, besteedt het auditpanel in deze rapportage aandacht aan door de opleidingen genomen maatregelen.

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving. De uitgangspunten voor de inrichting van de opleiding passen bij de onderwijsvisie en het profiel van de instelling. De beoogde leerresultaten worden periodiek geëvalueerd.

Bevindingen

Context beide bacheloropleidingen

De Hbo-bacheloropleiding Theologie⁶ is in 2000 gestart onder de naam 'Kerkelijk werker'. Er bleek in kleinere gereformeerde kerken, met name maar niet uitsluitend in de regio Zwolle, behoefte te zijn aan theologisch geschoolde werkers op hbo-niveau. Bij voorkeur moesten zij praktisch georiënteerd zijn en een bijdrage leveren aan kerkelijke gemeenten en het geloofsleven van haar leden. Voor de opleiding betekende dit dat zij competenties in zowel het theologische als sociaalwetenschappelijke domein hierbij als uitgangspunt nam.

De Hbo-bacheloropleiding Godsdienstleraar is ontstaan uit een samenwerking tussen de Reformatorische Hogeschool Zwolle en de Opleiding Gereformeerde Godsdienstleraren, die beide een opleiding tot godsdienstleraar aanboden. In 2006 zijn beide instellingen gefuseerd tot de Gereformeerde Hogeschool, de huidige Hogeschool Viaa. Zij bood de lerarenopleiding aan als deeltijdopleiding hetgeen ook nu nog het geval is. Na het onderbrengen van de lerarenopleiding bij de Gereformeerde Hogeschool, zijn de opleidingskwalificaties van Theologie (toen nog 'Godsdienst Pastoraal Werk') en de lerarenopleiding inhoudelijk met elkaar vergeleken. Samengevat luidde de uitkomst van deze vergelijking dat zo'n 65 procent van het curriculum generiek was en kwam dus voor theologiestudenten en voor die de lerarenopleiding Godsdienst volgden overeen. De resterende 35 procent was opleidings specifiek.

De deeltijd B tweedegraads lerarenopleiding Godsdienst leidt studenten op tot docenten voor het (v)mbo en voor de onderbouw van havo/vwo. In dit verband stelt het auditpanel het volgende, puntsgewijs, vast:

- Het betreft een kleine opleiding; ten tijde van de audit volgden vier studenten het 'kopjaar'.
- In 2018 besloot de hogeschool om de B lerarenopleiding Godsdienst alleen nog aan te bieden als een kopstudie die studenten volgen na afronding van een bij Viaa gevolgde opleiding Theologie⁷ om vervolgens in deeltijd een onderwijsbevoegdheid te behalen.
- Deze lerarenopleiding duurt 1,5 jaar. Voor studenten die de lerarenopleiding volgen, betekent dit dat zij in 5,5 jaar twee diploma's behalen: B Theologie en B tweedegraads leraar Godsdienst.

Het auditpanel stelt vast dat beide opleidingen voor een belangrijk deel overeenkomen. Het 'kopjaar' van de lerarenopleiding bestaat vooral uit vakinhoudelijke, pedagogische en

⁶ Hetgeen het auditpanel hierna beschrijft, geldt voor wat betreft de B Theologie voor de voltijd- en deeltijdvariant.

⁷ De deeltijd B Godsdienstleraar omvat 83 EC's, de resterende EC's, 157 EC's behaalt de student binnen het gezamenlijk programma met de B Theologie. Daarmee voldoet het curriculum van de lerarenopleiding aan de vereiste van 240 EC.

didactische verdieping. Ook lopen studenten stage, voeren zij praktijkonderzoek uit en schrijven zij een beroepsprofiel.

Studenten die de lerarenopleiding volgen, beschikken in de regel al over een baan binnen de kerk of het onderwijs. De opleiding geeft aan dat zij studenten opleidt die willen werken in, zoals zij het uitdrukt: identiteitsgebonden, christelijk-confessionele scholen voor voorgezet onderwijs (evangelisch, gereformeerd of reformatorisch), (v)mbo-scholen, en in scholen waar de christelijke identiteit minder of niet aanwezig is.

Vanaf september 2011 vormden beide opleidingen Theologie en GL een onderdeel van de Academie Social Work & Theologie. De samenwerking met Social Work bestond onder andere uit het ineenschuiven van curricula op het terrein van de sociale wetenschappen. Er bleek samenwerking mogelijk bij verschillende leerinhouden. Vanaf 2015-2016, dus tijdens de vorige accreditatieronde, volgden studenten Theologie en Social Work een aantal jaar gezamenlijk dezelfde onderwijseenheden. Sinds het studiejaar 22-23 zijn beide opleidingen weer goeddeels ontvlochten en hanteert de theologie-opleiding een vernieuwd curriculum.

Profiel en visie

Het profiel van de opleidingen Theologie en GL sluit aan bij het Viaa-profiel: zij leiden studenten op tot een 'mensgericht' beroep. In dit verband merkt het auditpanel op, dat er sprake is van een meer algemeen theologieprofiel en adviseert het auditpanel de B Theologie om na te denken over de aansluiting bij een lectoraat.

Zoals de opleidingen het uitdrukken, willen zij een bijdrage leveren aan de kwaliteit van het menselijk samenleven, met als focus de religieus-spirituele dimensie. Kenmerkend voor het profiel van Hogeschool Viaa, en dit geldt ook voor beide opleidingen, is de nadruk op het relationele karakter van onderwijs en de beroepen. Voor beide opleidingen geldt het volgende:

- zij geven concreet aan dat het gaat om het welzijn van mensen in hun gelovig, ethisch, psychisch of sociaal functioneren, en in hun functioneren in relatie tot de overheid, instituties en de samenleving.
- zij staan voor praktijkgerichte theologie waarin verbinding, beweging, openheid en inclusiviteit centraal staan.
- zij hanteren een holistische benadering van mensen.
- zij leiden studenten op die in de kerk bij maatschappelijke organisaties of op scholen kunnen werken.
- zij werken samen met de opleidingen Social Work, Verpleegkunde en met de educatieve opleidingen in de hogeschool.

De opleidingen werken nauw samen met andere hbo-theologie opleidingen via het Landelijk Opleidingsoverleg Theologie (LOO). Binnen dit kader bespreken de theologie-opleidingen ontwikkelingen die zowel voor de bachelor Theologie als voor de bachelor lerarenopleiding Godsdienst van belang zijn. Het auditpanel stelt in dit verband vast dat de uitgangspunten voor de inrichting van beide opleidingen passen bij de onderwijsvisie en het profiel van Hogeschool Viaa.

Beoogde leerresultaten/competenties⁸ B Theologie:

Het beroepsprofiel van de hbo-theoloog is beschreven in het document 'Professional met Diepgang III', een publicatie van het landelijk Brancheoverleg uit 2017. De B Theologie sluit hier bij aan. Dit beroepsprofiel plaatst het werken van de hbo-theoloog meer in het sociale domein. Het auditpanel stelt vast dat het werk van hbo-theologen:

- de persoonlijke en sociale verandering van mensen en groepen bevordert,
- de groei in (gemeenschappelijke) spiritualiteit en oriëntatie op waarden stimuleert,
- bijdraagt aan de verbetering van menselijke relaties.

⁸ Het auditpanel neemt hier de naamgeving van de opleiding over: beoogde leerresultaten komen overeen met de door de opleiding gehanteerde term 'competenties'.

Een kenmerk van het beroepsprofiel is dat de hier beschreven hbo-theoloog religieus en/of levensbeschouwelijk sensitief is, theologisch onderlegd en reflectief is wat betreft de eigen geloofsaannames. Het auditpanel stelt vast dat dit profiel een aantal kernkwaliteiten van de hbo-theoloog omvat waarin algemene hbo-kwalificaties zijn verwerkt zoals: ondersteunend, communicatief en samenwerkend, reflectief, onderzoekend, ethisch handelend en ondernemend.

De opleiding B Theologie heeft de kernkwaliteiten uitgewerkt in kerncompetenties van het religieus handelen en generieke competenties. De opleiding heeft deze competenties vervolgens verwerkt in het curriculum, zo stelt het auditpanel vast. Daarnaast hanteert de opleiding nog een extra set competenties, mede naar aanleiding van de aanbevelingen van het auditpanel dat de vorige audit in 2017 uitvoerde. Bestudering door het auditpanel laat zien dat deze competenties zich vooral richten op ritueel-liturgische competenties, geestelijke begeleiding/pastorale competenties, diaconaal-missionaire competenties en educatieve competenties. De keuze hiervoor baseert de opleiding op bevraging van alumni en het werkveld. Afgestudeerden van de theologie-opleiding zijn hermeneutisch competent, agogisch competent, communicatief competent, pastoraal competent, liturgisch ritueel competent, missionair-diaconaal competent, competent in innoveren, leidinggeven, organiseren en samenwerken en educatief competent. Deze laatste competentie sluit aan op de kopopleiding B lerarenopleiding Godsdienst die afgestudeerden van de B Theologie kunnen volgen (zie hierna).

De door het auditpanel bestudeerde documentatie geeft blijk van een visieontwikkeling die zich steeds verder uitkristalliseert en waarbij de opleiding op zoek lijkt naar een unieke eigen plek binnen het brede palet aan hbo-theologie-opleidingen. Tegelijkertijd is er door de breedte van opvattingen in het opleidingsteam nog geen sprake van een eenduidig levensbeschouwelijk profiel. Men zoekt de breedte, maar wel binnen een bandbreedte, zo lijkt het. Wellicht, zo suggereert het auditpanel, zou de kracht van deze opleiding ook in iets anders liggen dan het geloofsprofiel? Wat is het eigene van dit type opleidingen als zij zich (steeds verder) verwijderen van de Nederlandse Gereformeerde Kerken en evenals de andere theologie-opleidingen in Nederland steeds meer de breedte opzoeken. Dit is geen kritiek van het auditpanel, een opleiding bevindt zich tenslotte binnen een maatschappelijk krachtenveld dat zij niet kan negeren. Maar het is wel iets om het binnen de opleiding serieus over te hebben. Versterk binnen de B Theologie haar theologische relevantie voor de samenleving.

Terwijl de opleiding in de visie voor theologisch onderwijs en de Hbo-theoloog veel schrijft over integratie, zelfreflectie, relationaliteit en een holistische mensvisie, valt op dat zij de competenties toch vooral beschrijft in sociaal-agogische termen en in actieve bewoording: interventie, verandering, innovatie, handelingsaspect. Dit is, zo stelt het auditpanel vast, onderwijskundig passend bij een beroepsgericht hbo-profiel. Echter, in een werkveld met steeds meer nadruk op multiculturaliteit en religieuze diversiteit, zijn competenties als luisteren, zijn, ontmoeten en samen oplopen wellicht net zo belangrijk. En voor een internationaal werkveld dan wel een werkveld dat zich kenmerkt door een verscheidenheid aan culturen, geldt dit in nog grotere mate.

Het auditpanel stelt afsluitend vast, dat in het document 'Eindkwalificaties Theologie en GL' alle competenties overzichtelijk (voor zowel de B Theologie als de B lerarenopleiding Godsdienst) terug te vinden zijn, inclusief de uitwerking ervan in handelingsaspecten. Waar nodig, mede na raadpleging van het werkveld of binnen het landelijk opleidingsverband, stelt de opleiding de set competenties en de uitwerking ervan bij. Het auditpanel stelt met tevredenheid vast dat de opleidingen het werkveld ook betrekken bij de inhoud van onderwijsmodulen.

Kennisbasis opleiding B Theologie

De competenties, zo stelt het auditpanel vast, zijn afgestemd op de landelijk vastgestelde kennisbasis (die op zijn beurt de basis vormt voor het curriculum) en opgenomen in de eerder genoemde landelijk vastgestelde document 'Professional met Diepgang III'. De ontvlechting van de theologie-opleiding met de opleiding Social Work is vrijwel voltooid maar nog niet afgerond. Het auditpanel wijst de opleiding er in dit verband op dat zij, mede gelet op de werkdruk binnen de opleidingen, kunnen inventariseren wat de opleidingen op de terreinen theologie en social work samen kunnen doen. De theologische kennisbasis omvat vijf kennisgebieden die gericht zijn op:

- praktijken;
- professionaliteit;
- bronnen;
- doordenking van theologische en filosofische inhoud;
- vertolking.

De opleiding heeft deze vijf kennisgebieden verwerkt in de opbouw van haar curriculum. Duidelijk waarneembaar is het sociaal-agogisch karakter met de nadruk op de ontwikkeling van '(geloofs)praktijken' zoals de opleiding het uitdrukt.

Niveau

De B Theologie-competenties passen, zo stelt het auditpanel vast, bij het bachelorniveau zoals vastgesteld in het Nederlands Kwalificatieraamwerk NLQF en voldoet meer specifiek aan NLQF-6 (het bachelorniveau). Ook is afleidbaar dat de theologiecompetenties wat niveau betreft aansluiten op de Dublin-descriptoren, eveneens niveau bachelor.

B opleiding tweedegraads leraar VO Godsdienst

Alle lerarenopleidingen, dus ook die in Godsdienst, baseren zich op de drie landelijke bekwaamheidseisen, aangevuld met de generieke en vakspecifieke kennisbasis. Dit geldt ook voor deze Viaa lerarenopleiding in Godsdienst. De opleiding heeft daarenboven een eigen competentieprofiel ontwikkeld. Het auditpanel stelt vast dat dit profiel een doorvertaling vormt van de bekwaamheidseisen zoals geformuleerd door de landelijke Stichting Beroepskwaliteit Leraren naar het beroepsbeeld van de tweedegraads leraar Godsdienst. Daarnaast maakt de lerarenopleiding van Viaa gebruik van een eerder door haar ontwikkeld zg. GPW-competentieprofiel.

Het auditpanel trof een overzicht van de competenties aan in de notitie 'Eindkwalificaties Theologie en GL', hier verder uitgewerkt in 'handelingsaspecten'. Deze 'handelingsaspecten' vormen een verdere concretisering van de competenties. Het gaat binnen de lerarenopleiding op het terrein van godsdienst om de volgende competenties:

- hermeneutische competentie,
- vakinhoudelijke en didactische competentie,
- pedagogische competentie,
- interpersoonlijke competentie,
- leidinggevende competentie,
- communicatieve en empathische competentie,
- professionaliserende competentie.

De competenties zijn gerelateerd aan de generieke kennisbasis van de lerarenopleiding en de landelijke Kennisbasis Godsdienst en Levensbeschouwing uit 2017 die acht domeinen onderscheidt waarbinnen opleidingen de leraar godsdienst opleiden. Dit zijn:

- Funderende wetenschappen: theologie en religiewetenschappen;
- Belangrijkste levensbeschouwelijke en religieuze tradities en hun bronnen;
- Hermeneutiek en communicatie;
- Filosofie;
- Ethiek en moraal;
- Christelijke traditie en geschiedenis;
- Sociale wetenschappen;
- Vakdidactiek.

Gelet op het bovenstaande stelt het auditpanel het volgende vast. De hier opgesomde domeinen hebben studenten van de lerarenopleiding Godsdienst deels verworven tijdens hun opleiding Theologie. In het 'kopjaar' besteden studenten met name aandacht aan het onderwijskundige en (vak)didactische domein. De kennisbasis voor de lerarenopleiding benadrukt *daarnaast* de vakgebieden taalvaardigheid en burgerschap. Verder blijkt dat de competenties (1) passend zijn bij de Dublin-descriptoren en (2) voldoen aan NLQF-6.

Tenslotte merkt het auditpanel op dat deze opleiding participeert in het landelijk Expertisecentrum Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs. Samen met andere lerarenopleidingen op het terrein van godsdienst en levensbeschouwing werkt Viaa aan een curriculum voor godsdienst en levensbeschouwing op middelbare scholen. Dit moet de komende jaren leiden tot een landelijk vastgesteld kerncurriculum voor de B tweedegraads lerarenopleiding op het terrein van godsdienst.

Lectoraat

De theologieopleidingen van Viaa beschikken thans niet over een eigen lectoraat. Wel starten zij het lectoraat 'Samenlevingsvraagstukken' een onderzoeksproject waarbij religieuze aspecten nadrukkelijk een rol spelen. Een aantal docenten van beide bacheloropleidingen heeft een (kleine) aanstelling binnen een van de andere lectoraten die Viaa aanbiedt. Het auditpanel noemt in dit verband onder andere het lectoraat binnen het domein Social Work/Theologie, het 'Centrum voor Samenlevingsvraagstukken'. Daar liggen ook kansen om de meer maatschappijgerichte beweging van een theologie-opleiding te ondersteunen. Hier zouden de theologie-opleidingen actiever op kunnen inzetten. Een eigen lectoraat voor de B Theologie en de B lerarenopleiding Godsdienst kan als vliegwiel dienen om de onderzoekscomponent binnen beide opleiding meer *body* te geven.

Weging en Oordeel

De opleiding B Theologie baseert de door haar gehanteerde set competenties op het landelijk afgesproken profiel dat breed is gevalideerd en vastgesteld. De competenties voldoen aan de vereisten van oriëntatie en inhoud. Zowel de nationaal als internationaal afgesproken referentiekaders spelen een rol bij het definiëren van het bachelorniveau (NLQF niveau 6).

Voor de B tweedegraads lerarenopleiding voortgezet onderwijs Godsdienst geldt dat zij zich baseert op landelijk vastgestelde bekwaamheidseisen, aangevuld met de generieke en vakspecifieke kennisbasis. De opleiding hanteert een eigen competentieprofiel dat, zo stelt het auditpanel vast een doorvertaling vormt van de landelijke bekwaamheidseisen, geformuleerd door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren naar het beroepsbeeld van de tweedegraads leraar Godsdienst. De lerarenopleiding heeft de door haar gehanteerde set competenties beschreven in een overzichtelijk document en verder uitgewerkt in handelingsaspecten. De competenties van de B tweedegraads lerarenopleiding voortgezet onderwijs in Godsdienst beschrijven het bachelorniveau zoals gedefinieerd in nationale (NLQF 6) en internationale (Dublin-descriptoren) kaders.

Voor beide opleidingen geldt dat de uitgangspunten voor hun inrichting zonder meer passen bij het profiel van Hogeschool Viaa. Er vindt, waar nodig, periodieke evaluatie plaats van de set competenties die beide opleidingen hanteren.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 1 als voldoende voor beide opleidingen⁹.

⁹ 'Beide opleidingen' verwijst hier naar de B Theologie in de varianten voltijd en deeltijd en de B lerarenopleiding Godsdienst in de variant deeltijd.

4.2. Programma

Standaard 2 (programma-oriëntatie): Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Toelichting NVAO: Het programma sluit aan bij de actuele (internationale) ontwikkelingen, eisen en verwachtingen in het beroepenveld en in het vakgebied. Academische vaardigheden en/of onderzoeks- en/of beroepsgerichte competenties krijgen invulling op een wijze die past bij de oriëntatie en het niveau van de opleiding.

Bevindingen

Aansluitend op hetgeen het auditpanel hiervoor onder standaard 1 vaststelde, vindt er regelmatig herijking en verdere ontwikkeling plaats van het curriculum van beide opleidingen. Dit gebeurt voor de B Theologie onder andere, maar niet uitsluitend, op basis van afspraken die theologie-opleidingen maken binnen de kaders van het Landelijk Opleidingsoverleg Theologie. Voor de theologie-opleiding van Hogeschool Viaa geldt dat haar teamleider deelneemt aan dit overleg. De coördinator van de B lerarenopleiding Godsdienst neemt deel aan het landelijk Expertisecentrum Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs. Het auditpanel wees er eerder op dat hierbinnen opleidingen en werkveld het landelijk kerncurriculum voor godsdienst en levensbeschouwing op middelbare scholen bediscussiëren en opstellen. Inzichten uit dit overleg neemt de coördinator mee in curriculumvernieuwing van de lerarenopleiding Godsdienst. Thans is de Viaa-opleiding op zoek naar een goede balans tussen het overdragen van kennis over religie en het stimuleren van een levensbeschouwelijke ontwikkeling van de leerlingen.

Naast deze meer formele bronnen die kunnen leiden tot aanpassingen van beide curricula, zijn er ook informele interne evaluaties die als bron dienen voor curriculum-aanpassingen. Specifiek voor beide opleidingen geldt, zo blijkt tijdens de audit, dat de vorige visitatie voor een 'sterke impuls' in de aanscherping van de curricula zorgde, met name wat de onderzoekscomponent betreft. Het auditpanel vindt dit belangrijk omdat meerdere aanbevelingen uit de vorige accreditatieronde betrekking hadden, direct of indirect, op het onderzoekend vermogen van studenten. Het auditpanel is tevreden over de wijze waarop de opleidingen het praktijkonderzoek verder vorm wil geven en heeft daartoe een gesprek gevoerd tijdens de audit met de auteur van het door het panel bestudeerde document rond het praktijkonderzoek.

In het licht van de professionele oriëntatie van beide curricula, onderhoudt een groot deel van de docenten contacten met het werkveld of is hier werkzaam. Als belangrijk element van de wisselwerking tussen opleiding en werkveld noemt de opleiding tijdens de audit de samenwerking met de beroepspraktijk bij het oplossen van praktijkvraagstukken door studenten. Op deze wijze is volgens het auditpanel geborgd, dat beide opleidingen aansluiten op zowel actuele ontwikkelingen in het beroepenveld als op de verwachting die het beroepenveld stelt aan afgestudeerden.

Formeel is de academiebrede curriculumcommissie, waar een theologiedocent zitting in heeft, verantwoordelijk voor de samenhang, consistentie en kwaliteit van het curriculum. Deze curriculumcommissie, zo stelt het auditpanel vast, functioneert naar behoren.

Bestudering door het auditpanel van beide curricula laat zien dat de opleidingen hun studenten een gedegen theoretische basis bieden. Zij verwerven daarbij onderzoekend vermogen dat hen in staat stelt om:

- een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het beroep;
- voldoende kennis en professionele vaardigheden te ontwikkelen;
- een persoonlijke professionele beroepshouding te ontwikkelen.

In het verlengde hiervan heeft de B Theologie ervoor gekozen om het onderwijs onder te brengen in vier leerlijnen: Praktijk & Innovatie, Methodiek, Theorie & Visie en Professionele Persoonlijke Ontwikkeling.

Bestudering door het auditpanel van het curriculum laat zien dat naarmate studenten vorderen in hun studie, de theologieopleidingen hen meer verdieping aanbieden. Dit leidt in het afsluitende studiejaar tot drie studentproducten waarin de student zowel kennis als kunde toont: het beroepsprofiel, de eindstage en het onderzoeksproject.

Bestudering door het auditpanel van beide curricula laat zien dat:

- de opleidingen de competenties vertalen in leerdoelen van de onderwijseenheden;
- van de leerdoelen de leerinhouden zijn afgeleid via hoofdonderwerpen en toetsdoelen voor de verschillende curriculumonderdelen;
- specifieke leerinhouden zijn samengesteld door docenten met expertise op het betreffende gebied;
- alumni en werkveldpartners betrokken zijn bij de samenstelling/uitwerking van de onderwijsinhoud;
- stages/werkplekleren een belangrijk onderdeel vormen binnen de curricula. Hier komen studenten in aanraking met de beroepspraktijk en leren zij om te kunnen functioneren op bachelorniveau;
- docenten passende didactische werkvormen kiezen zoals hoorcolleges, gastcolleges, werk- en instructiecolleges en maken praktijk-, studie- en literatuuropdrachten.

Om er voor te zorgen dat de curricula aansluiten op actuele ontwikkelingen en op de eisen en verwachtingen van het beroepenveld (theologie en onderwijs), organiseren de opleidingen jaarlijks een bijeenkomst waarin zij en hun werkveld het nieuwe cursusjaar bespreken alsmede de impact van ontwikkelingen binnen het vakgebied op de opleidingen. In dit verband is het van belang op te merken dat de opleidingen sinds kort beschikken over een docent voor ieder beroepsdomein, die als taak heeft de conceptuele kaders bij te houden binnen elk beroepsdomein en om ontwikkelingen binnen dit beroepsdomein te volgen en te vertalen naar leerdoelen en inhoud.

Na bestudering van de documentatie en tijdens de audit is bij het auditpanel het beeld ontstaan dat de B opleiding Theologie soms worstelt met keuzes omdat zij niet alles kan opnemen in het curriculum dat zij graag zou willen opnemen. Het dilemma hierbij is: als er iets bijkomt, moet er ook iets uit. Het auditpanel heeft hier begrip voor omdat het vakgebied theologie erg breed en het werkveld sterk in beweging is. Het zal voor de opleiding een zoektocht blijven om een goede balans te vinden in aandacht voor de verschillende aspecten van vereiste beroepsbekwaamheden. Regelmatig overleg met het werkveld en goed overleg tussen docenten onderling kan hierbij een uitkomst dan wel de aanzet tot een uitkomst vormen.

Beide opleidingen publiceren zowel leerdoelen als toetsdoelen op de elektronische leeromgeving die studenten vervolgens raadplegen. Docenten bespreken deze met studenten bij de start voorafgaand aan een curriculumonderdeel. Operationalisering van doelen vindt plaats via toetsmatrijzen in beoordelingsmodellen. Bij aanvang van een curriculumonderdeel stellen de opleidingen studenten ervan op de hoogte wat dit onderdeel beoogt en de wijze waarop de toetsing en beoordeling plaatsvinden.

Voor studenten die de B lerarenopleiding volgen, geldt dat zij al over een ruime basis beschikken wat betreft de competenties en de noodzakelijke vakinhoudelijke kennis, één van de drie bekwaamheidseisen van het lerarenberoepsprofiel, op terreinen zoals zingeving, religie, christendom, kerkgeschiedenis, bijbel en ethiek. Zij zijn veelal al in de onderwijsberoepspraktijk werkzaam en volgen de opleiding in deeltijd. De vakdidactische component verwerven zij in de 'kopopleiding' evenals de algemene didactiek en pedagogiek. Verder biedt het 'kopjaar' hen verdieping door enerzijds vakinhoudelijke modules (Oude Testament, Nieuwe Testament, wereldreligies) en anderzijds vakdidactische modules (*special needs*, onderwijskunde en vakdidactiek), praktijkonderzoek en stages aan te bieden.

Weging en Oordeel

De curricula van beide opleidingen bevatten een stevige component vakkennis en praktijkleren. De wisselwerking met de praktijk is door de relaties die het docententeam stelselmatig onderhoudt met de beroepspraktijk substantieel. Studenten zijn mede hierdoor goed in staat om zich kennis en vaardigheden eigen te maken. De onderzoekscomponent is in de curricula verwerkt en biedt studenten een basis om aan het eind van de opleiding aan het afstuderen te werken. De curricula kennen verschillende leerlijnen die de inhoud van de opleiding ondersteunen en die aansluiten bij het beroep waartoe beide opleidingen hun studenten opleiden. Studenten zijn op de hoogte van de structuur van het curriculum en van de doelen die zij dienen te behalen.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 2 als voldoet voor beide opleidingen.

Standaard 3 (programma-inhoud): De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

Bevindingen*Achtergrond bij de curricula*

Het theologiecurriculum beoogt studenten op te leiden om te kunnen acteren in kerk, samenleving en, in het geval van de bachelor lerarenopleiding Godsdienst, het onderwijs. Een eerdere verkenning door de opleidingen onder alumni laat zien dat zij werkzaam zijn binnen kerkelijke organisaties, of bij, heel breed, maatschappelijke organisaties zoals binnen een diaconaal-missionaire context, geestelijk verzorger, of als godsdienstleraar.

Het is vooral de theorie- en visieleerlijn die studenten kennis en inzicht bieden om later in de beroepspraktijk te functioneren. Het auditpanel stelt vast dat deze lijn, mede gelet op de identiteit van Hogeschool Viaa met de onderwijseenheid 'Bijbel basis', gevolgd door 'Christelijke geloofstradities' goed past binnen de B Theologie. Mooi is dat de B Theologie aandacht besteedt aan kerkgeschiedenis, hetgeen studenten een brede blik biedt op het heden en verleden van ontwikkelingen binnen de kerk en de gevolgen hiervan voor de maatschappij. Studenten kunnen zich verder verdiepen in wereldreligies en in zin- en betekenisgeving binnen een multiculturele context. Het auditpanel merkt op dat de opleiding de actualiteit van de literatuurlijst nog eens tegen het licht kan houden; deze is weliswaar van voldoende kwaliteit maar verdient aanvulling met recentere publicaties.

Het curriculum van de theologieopleiding is geordend rond de eerder genoemde leerlijnen, Praktijk & Innovatie, Methodiek, Theorie & Visie en Professionele Persoonlijke Ontwikkeling, en rond een aantal aanvullende thema's. Studenten vinden in de studiegidsen een overzicht van beide curricula. Een korte, hier niet volledige schets van het theologiecurriculum:

- Studenten ontwikkelen binnen de praktijklijn het functioneren in de beroepspraktijk.
- In het eerste studiejaar maken studenten kennis met de vier domeinen van de hbo-theoloog.
- In het daaropvolgende tweede studiejaar lopen studenten stage in een kerk of binnen een maatschappelijke instelling.
- In het derde jaar kiezen theologiestudenten voor een stage in één van de beroepsdomeinen.
- Het vierde, afsluitende studiejaar, staat in het teken van het afstuderen.

Een aantal additionele waarnemingen van het auditpanel wat het curriculum B Theologie en de B lerarenopleiding betreft:

- Studenten leren heen-en-weer te bewegen tussen kerk en samenleving.
- Geestelijke verzorging bij grenservaringen helpt studenten om op microniveau 'heilzaam present te zijn'.
- De opleiding beschrijft theologische reflectie als essentieel, zeker in de huidige situatie van verdere ontvlechting van de opleidingen Theologie en Social Work.
- In de opleiding ligt veel nadruk op (kritische) zelfreflectie en de relationaliteit van theologisch leven/werken.
- Studenten van de lerarenopleiding lopen stage bij een onderwijsorganisatie.
- Bijbelverdieping en thema's uit de systematische theologie vergroten de theologische competentie van de studenten (conceptuele kennis).
- De B lerarenopleiding biedt studenten specifieke godsdienst-pedagogische kennis aan.

Wat de eigenheid van de opleiding betreft, loont het zich volgens het auditpanel wanneer de opleiding het 'betekenisvol ontmoeten' - waarmee de hogeschool haar onderwijs typeert - nog verder uitwerkt in de opleiding, bijvoorbeeld rondom de thema's internationalisering en interculturaliteit.

Leer studenten niet alleen te zenden, maar ook te ontvangen. Kernwoord hierbij luidt: wederkerigheid. Leer studenten een wederkerig gesprek te voeren, goed te luisteren en zie de ander daarbij als gelijkwaardig; je kunt een ander niet veranderen zonder eerst contact te hebben.

Onderzoek

Om bij studenten onderzoeksvaardigheden te ontwikkelen, is er sprake van een stapsgewijze opbouw. Vanaf het eerste studiejaar ontwikkelen studenten observerende, onderzoekende en innoverende vaardigheden. In het tweede jaar ontwikkelen studenten onderzoeksvaardigheden in een praktische situatie waarbij zij een praktijkprobleem omzetten in een methodologisch correcte onderzoeksplanvraag. Zij leren tevens om literatuur te zoeken, te selecteren en te gebruiken. Dit vormt de basis voor het derde jaar waar de focus ligt op het zelfstandig kunnen ontwerpen en uitvoeren van een theologisch praktijkonderzoek, daarbij begeleid door een docent.

Van belang is om op te merken de onderzoekscomponent sedert de laatste visitatieronde voortdurend de aandacht van beide opleidingen opeiste. Evaluaties, en in het verlengde hiervan kalibreersessies, leidden ertoe dat curricula op onderzoeksgebied regelmatig aangepast zijn. De opleiding geeft in dit verband aan, en het auditpanel ondersteunt dit, dat zij blijft volgen of haar studenten op hbo-niveau een methodisch correct onderzoek kunnen uitvoeren. De opleidingen blijven zoeken naar wegen om de onderzoekscomponent op een passende manier verder vorm te geven, nadat eerdere pogingen daartoe met de Theologische Universiteit Kampen niet tot het gewenste resultaat leidde. Ook dit initiatief kan rekenen op de steun van het auditpanel.

Binnen de leerlijn 'Methodiek' staat de ontwikkeling van het methodisch handelen van studenten centraal. Een korte uitwerking hiervan:

- Studenten leren om te werken met een model dat zorgdraagt voor betrouwbaar en valide observeren.
- Studenten hanteren gespreksmethoden voor geestelijke begeleiding en pastoraat.
- Studenten oefenen met moreel beraad, als systematische reflectie op ethische dilemma's. Studenten leren om stapsgewijs en adequaat een theologisch praktijkonderzoek te ontwerpen en uit te voeren.

Binnen de B lerarenopleiding Godsdienst maken studenten kennis met didactische methoden en technieken en leren zij om zelf leerprogramma's te ontwerpen en uit te voeren. Als basis voor alle onderwezen methoden gelden doelgerichtheid, systematisch werken, procesgevoeligheid en het vermogen te reflecteren op stappen, resultaten en doelen.

Taal

De taalcomponent vormt een belangrijk onderdeel van beide opleidingen, zo geeft de opleiding aan. Sedert de laatste visitatie (was toen een aandachtspunt) hebben beide opleiding hier meer werk van gemaakt. Het huidige auditpanel onderschrijft het belang hiervan voor het hoger onderwijs in het algemeen en deze talige opleidingen in het bijzonder. Een aantal waarnemingen door het auditpanel op dit gebied:

- Studenten ontwikkelen in een module onder andere vaardigheden op het terrein van het opbouwen van een betoog.
- Recent uitgevoerde analyses van tekstproducten laten zien dat de opleiding B Theologie de taalvaardigheidsontwikkeling in de propedeuse goed aanzet; later in de opleiding blijken kennis en kunde van studenten op dit gebied weg te zakken.
- Om dit te voorkomen, maakt de opleiding in het propedeusevak 'Oriëntatie Hbo' meer tijd vrij voor het trainen van taalvaardigheden.
- De opleiding heeft zg. 'drempelonderdelen' geformuleerd voor taalgebruik en correcte bronvermelding. Voldoet de student niet aan de geldende eisen, dan legt de beoordelaar het werk terzijde.
- Sinds in september 2023 kent de hogeschool een 'Taaloket'.

Internationalisering

Het auditpanel komt hier nogmaals terug op internationalisering. Het auditpanel stelt vast dat de theologie-opleidingen duidelijk werk maken van internationalisering, in het ontwikkelen van relaties, de mogelijkheid voor stages buiten Nederland en uitwisselingsprogramma's. De onderwijsinstelling beschikt over een International Office van waaruit zij het werken aan interculturele competenties in de curricula stimuleert en ondersteunt. De opleidingen geven aan dat de omvang van het docententeam vooralsnog onvoldoende basis biedt voor grootse internationale ambities; er is onvoldoende tijd hiervoor. Wel stelt het auditpanel een aantal activiteiten vast rondom internationalisering. Hiertoe behoren onder andere het Hogeschool Viaa-breed werken aan de ontwikkeling van een *rubric* over internationale competenties, ook voor theologiestudenten. In de curricula nemen de opleidingen in toenemende mate internationale bronnen op. In het theologiecurriculum is een Engelstalige onderwijseenheid ontworpen die de opleiding in het vierde jaar zal aanbieden.

Het auditpanel merkt op, na bestudering van de bibliografieën, dat studenten hier beperkt verwijzen naar auteurs vanuit niet-Westerse landen. De opleiding kan haar docenten en studenten stimuleren om verder te kijken dan de bekende Europese of Noord-Amerikaanse auteurs. De opleidingen onderhouden contacten met verschillende buitenlandse instellingen voor hoger onderwijs waaronder Liverpool Hope University en het Andrew Walls Centre for the study of African and Asian Theology. Verder nemen zij deel aan het International Network for Christian Higher Education. Het auditpanel stelt vast dat de opleidingen sedert de laatste visitatie stappen heeft gemaakt rondom internationalisering en moedigt de opleiding aan hiermee verder te gaan.

B lerarenopleiding Godsdienst, nieuwe opzet

Wat betreft de B lerarenopleiding merkt het auditpanel op dat de context waarin theologiedocenten werken, snel verandert. Op de meeste scholen voor voortgezet onderwijs heet het beroep waartoe zij opleidt 'docent levensbeschouwing'. De opleiding heeft het in dit verband over een veranderende context die leidde tot aanpassingen in het curriculum door vakken als Religie en zingeving in Nederland en Wereldreligies.

Met ingang van tweede helft 2023 is er sprake van een nieuwe opzet van de B lerarenopleiding Godsdienst. Daarbij geldt het volgende. De eerste twee studie jaren van de B Theologie en van de B tweedegraads lerarenopleiding Godsdienst zijn identiek en biedt Viaa gezamenlijk aan. Studenten krijgen dan met name vakinhoudelijke kennis mee, waaronder een eerste kennismaking met pedagogiek en didactiek. In de tweede helft van de studie kent de lerarenopleiding een geheel eigen route, waarbij sprake is van vakinhoudelijke en didactische verdieping. Het auditpanel heeft daartoe documentatie bestudeerd en stelt vast dat het vakdidactische en het pedagogische aspect in de leeruitkomsten duidelijk beschreven is. Verder voeren studenten onderzoek uit en lopen zij stage binnen het werkveld. Voor deze laatste twee jaar van de lerarenopleiding werkt de opleiding samen met de Educatieve Academie van Viaa. Met deze nieuwe opzet is het eenvoudiger voor studenten, die afkomstig zijn van andere theologieopleidingen, om in te stromen in de opleiding voor godsdienstleraar en hoopt Viaa meer docenten te kunnen opleiden. Het auditpanel ondersteunt dit initiatief nadrukkelijk, mede gelet op het belang van deze opleiding voor de arbeidsmarkt.

Weging en Oordeel

De curricula vormen inhoudelijk een juiste vertaling van de competenties. Kenmerkend is een goede opbouw in fasen van competentieontwikkeling. De theoretische verdieping is in orde, alsmede de praktijkcomponent. Gelet op de aanbevelingen uit het vorige accreditatierapport rondom onderzoek, taal en internationalisering merkt het huidige auditpanel op dat het tevreden is over de door de opleiding genomen maatregelen. Het auditpanel is verder tevreden over de maatregelen die de B lerarenopleiding Godsdienst neemt om de opleiding aantrekkelijker te maken voor studenten en om zo de instroom te verhogen.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 3 als voldoet voor beide opleidingen.

Standaard 4 (programma-leeromgeving): De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De vormgeving van het programma draagt bij aan de realisatie van de beoogde leerresultaten. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten een actieve rol nemen in de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). De inrichting van de leeromgeving past bij de onderwijsvisie van de instelling. Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert.

Bevindingen

Didactische uitgangspunten

Een belangrijk deel van het onderwijs is opgebouwd rondom casuïstiek afkomstig uit de beroepspraktijk, veelal ingebracht door docenten of studenten. Studentervaringen uit stages vormen een belangrijke didactisch uitgangspunt binnen beide curricula. Studenten bespreken hun ervaringen onder leiding van een docent. Binnen colleges maken de opleidingen gebruik van interactieve werkvormen waaronder ervaringsopdrachten en samenwerkingsopdrachten. Aandacht voor variaties in opdrachten en leeractiviteiten acht de opleiding van belang en daarbij vraagstukken uit de beroepspraktijk vanuit verschillende invalshoeken leren te benaderen. Hiertoe behoren: interviews, praktijkervaringen en -bezoeken, essays, (reflectie) verslagen en presentaties.

Samenwerking

De opleidingen werken samen met verschillende maatschappelijke, kerkelijke en onderwijsorganisaties; studenten maken door hun bijdrage aan deze organisaties vanaf de start van de opleiding kennis met de beroepspraktijk. Tijdens de stage beschikken studenten over een begeleider vanuit de opleiding en vanuit de stageplek. Zij ervaren dan wat er zoal in de beroepspraktijk speelt en leren thema's uit het vakgebied theologie vanuit een menselijke ervaringskant te beschouwen. Het panel ziet dit als een waardevol concept dat goed aansluit op het profiel van de theologie-opleidingen.

Opbouw curricula

Verder, zo is het auditpanel gebleken na bestudering van de curricula, draagt de vormgeving van de curricula in leerlijnen bij aan het bereiken van leerresultaten. Leeractiviteiten zijn binnen één leerlijn met elkaar verbonden waardoor de opleiding het leerproces stuurt richting de gewenste leeropbrengst (bijvoorbeeld het kunnen uitvoeren van onderzoek). Daarnaast vindt transfer plaats tussen de leerlijnen waarbij de opleiding praktijkervaringen relateert aan theorie en visie.

Beide curricula laten een opbouw in competentiegroei, zelfregulatie en praktijkgericht leren zien. Beheersing van de beroepsbekwaamheden neemt bij studenten naarmate deze in hun studie vorderen, toe. Hiermee groeit tevens hun verantwoordelijkheid van het leerproces. De studentgecentreerdheid blijkt onder ander uit de ontwikkeldoelen die studenten steeds zelfstandiger dienen te bepalen en daarbij het eindniveau van de competenties in het vizier houdend. De sturing van buiten neemt dus af. In de opbouw van de curricula is dit, zo stelt het auditpanel vast, goed waarneembaar. Van een strak uitgewerkt periodeoverzichten in de propedeuse naar meer globale aanwijzingen in het afsluitende vierde studiejaar.

De praktijknabijheid van de opleidingen is al vanaf de propedeuse aanzienlijk. In de latere studie jaren is er voor studenten voldoende ruimte om hun eigen interesse te volgen en profielen te 'smeden', ook in relatie tot de eerder genoemde beroepsdomeinen.

Het auditpanel stelt vast dat de opleidingen rondom de vormgeving van het curriculum de afgelopen jaren stappen hebben gezet. Een paar waarnemingen door het auditpanel puntsgewijs geformuleerd:

- Studentevaluaties laten zien dat zij de inhoud en vormgeving van de curricula passend vinden om de competenties te behalen.

- Zowel de opbouw, de variatie als de invulling van de curricula kunnen rekenen op draagvlak onder docenten.
- De indeling in vier beroepsdomeinen waarbij het onderwijs in vier leerlijnen is georganiseerd, blijkt voor studenten een overzichtelijke keuze te zijn.
- Een deel van het docententeam heeft een aanstelling in één van de beroepsdomeinen, zij signaleren ontwikkelingen en verwerken deze in het curriculum.
- De toegenomen diversiteit van de studenten beschouwen de opleidingen als waardevol, maar het vraagt tevens om recht te doen aan uiteenlopende tradities en perspectieven, bijvoorbeeld in sterk bijbel-gerelateerde vakken.
- Tenslotte stelt het auditpanel vast, dat de B Theologie op zoek is naar haar plek tussen universiteit en beroepspraktijk. Tevens neemt het aantal mbo'ers toe hetgeen druk zet op het niveau van de opleiding. Dat 'schuurt'. Het opleidingsteam zou graag meer bij academisch onderzoek betrokken zijn. Het auditpanel heeft begrip voor de spagaat die thans dreigt te ontstaan. Aan de andere kant staan een verhoogde mbo-instroom en betrokkenheid bij academisch onderzoek elkaar niet in de weg. Veelmeer kan het leiden tot een verdere versterking van de onderzoekscomponent, leidend tot vernieuwende impulsen. Ook voor les aan mbo'ers.
- Het auditpanel heeft met een vertegenwoordiger van de opleidingscommissie gesproken en stelt vast dat deze commissie haar taken naar behoren uitvoert.

Didactische hulpmiddelen

Wat betreft didactische hulpmiddelen zijn docenten de afgelopen periode gestart met kennisclips en *weblectures*. Dit gaat nog niet geheel vlekkeloos, zo blijkt. Van belang is volgens het auditpanel dat de opleiding blijft investeren in *blended learning*: het is voor opleiding een uitgelezen kans om het onderwijs flexibel in te richten zonder dat de onderwijsinhoud in het gedrang komt.

Weging en Oordeel

Het auditpanel stelt vast dat de curricula op deze standaard de basiskwaliteit ontstijgen. Deze zijn zodanig vormgegeven dat, waar mogelijk, de beroepspraktijk en de hierin voorkomende beroepssituaties en –handelingen consequent als uitgangspunt voor het onderwijs dienen. De opleiding heeft oog voor de variëteit in opdrachten en leeractiviteiten; activerende werkvormen hebben daarbij een prominente plaats. Het auditpanel waardeert dat de opleiding het zelfsturend vermogen van haar studenten vergroot naarmate zij in hun opleiding vorderen. Positief is het auditpanel verder over het feit dat de opleidingen de curricula niet als 'af' beschouwen maar voortdurend op zoek zijn naar een verder kwaliteitsverbetering en daarbij complexe vraagstukken niet uit de weg gaan.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 4 als voldoet.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde leerresultaten.

Bevindingen*Instroom*

Het aantal studenten dat de theologie-opleiding volgt, ligt jaarlijks tussen de 40 en de 50 voltijd- en tussen de 30 en de 40 deeltijdstudenten. Het aantal studenten dat de B leraar Godsdienst instroomt, bedraagt één à twee per jaar. Voor deze laatste opleiding geldt tevens dat de inhoud van het kopjaar direct aansluit op de bacheloropleiding Theologie waardoor het volgen van het kopjaar, zoals al eerder aangegeven, alleen mogelijk is als de student eerst de bacheloropleiding Theologie aan Viaa heeft afgerond. Het is momenteel dus niet mogelijk om in te stromen met een theologiediploma van een andere opleiding in de lerarenopleiding. De opleiding informeert haar studenten bij aanvang van de studie over de inhoud en de eisen die zij aan hen stelt. Daarop stellen opleiding en student hun wederzijdse verwachtingen af.

De opleidingen hebben in de Onderwijs- en Examenregeling de formele vooropleidingseisen geformuleerd. Studenten met een havodiploma, een vwo-diploma of een mbo-4 diploma stromen de theologie-opleiding in. Voor studenten met een andere achtergrond bekijkt de theologie-opleiding wat er nodig en mogelijk is.

Uitstroom studenten

Bestudering door het auditpanel van het aantal uitstromende studenten laat zien dat de B Theologie een relatief groot aantal langstudeerders kent (zie ook standaard 8). Zij heeft hiervoor verschillende verklaringen. Zo heeft zij het over de 'existentiële impact van de studie' op studenten. Ook blijken studenten die de theologie-opleiding volgen steeds meer moeite te hebben met het lezen van opleidingsrelevante literatuur. De opleidingen geven expliciet aan te verwachten dat het taalniveau van instromers de komende jaren eerder daalt dan stijgt. Docenten besteden dan ook relatief veel tijd aan begeleiding van studenten juist op dit punt.

Taligheid opleidingen

Verder heeft de theologie-opleiding het studieverloop van langstudeerders in kaart gebracht en stelt vast dat havisten meer moeite hebben met de sterk talige theologie-opleiding dan mbo'ers en vwo'ers. Met name met omvangrijke schrijfoopdrachten hebben zij moeite. Behalve de eerder genoemde existentiële impact van de studie vormen ook schrijfoopdrachten een probleem voor een deel van de studenten en dat bij hen tot uitstelgedrag leidt. Het auditpanel stelt vast dat het voor de theologie-opleiding steeds lastiger is om aan te sluiten bij de kwalificaties van met name instromende havisten. De opleiding is druk doende om dit probleem rondom taligheid op te lossen, bijvoorbeeld door het aanbieden van remediërende programma's. Het auditpanel vindt dit belangrijk en suggereert om hierbij ook andere opleidingen te betrekken die met een soortgelijke problematiek te maken hebben. Wat maatregelen betreft, zo heeft het auditpanel met de opleidingen besproken, kan ook gedacht worden aan kortere programma's door met leeruitkomsten te werken, studeren op maat of meer toegankelijke evc-procedures.

Weging en Oordeel

De opleidingen hanteren eenduidig geformuleerde toelatingseisen en investeren in een zo goed mogelijke match tussen student en opleiding. Mede gelet op het dalend talig niveau van studenten denkt de opleiding eraan om op dit terrein remediërende programma's in te zetten. Een volgens het auditpanel zinnig initiatief. Het is goed dat de opleiding zicht heeft op het studieverloop van langstudeerders om de oorzaken van dit langstuderen op het spoor te komen en vervolgens maatregelen te nemen.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 5 als voldoet.

4.3. Personeel

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Toelichting NVAO: De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Het personeelsbeleid draagt daar aan bij. Er is voldoende personeel beschikbaar om de opleiding te verzorgen en de studenten te begeleiden.

Bevindingen

Omvang team docenten

Er is sprake van een bescheiden docententeam voor beide opleidingen. Zij beschikken samen over 4,71 fte. Studenten geven aan dat zij het kleine docententeam als positief ervaren: de lijnen tussen hen en docenten zijn kort, evenals de lijnen tussen docenten onderling en tussen docenten en management. Viaa hanteert voor het onderwijs een docent/studentratio van 1:18, een goed werkbare ratio volgens het auditpanel.

Mede als gevolg van de beperkte omvang van het team docenten, zijn ook docenten vanuit de opleiding Social Work betrokken bij de theologie-opleidingen. Zo is een docent van de Social Work-opleiding werkzaam als studentcoördinator. In de kwaliteits- en toetscommissie zijn Social Work docenten ook verantwoordelijk voor de sociaal-agogische onderdelen van het theologiecurriculum en participeren theologiedocenten in teamdagen van de Academie. Hier delen zij kennis met collega-docenten van andere opleidingen. Op deze wijze vindt er volgens het auditpanel versterking plaats van inhoud, begeleiding en toetsing van beide theologieopleidingen.

Deskundigheid docenten

Het auditpanel stelt vast, na bestudering van de cv's en het auditgesprek met docenten, dat zij zowel inhoudelijk als vakdidactisch deskundig zijn om beide opleidingen te verzorgen. Alle docenten hebben een voor het vakgebied relevante wo-opleiding afgerond. Ook beschikken zij over de Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid of studeren hiervoor. Voor een aantal docenten geldt dat zij rechtstreeks afkomstig zijn uit het werkveld of hierin nog werkzaam zijn, bijvoorbeeld als predikant, in het zendingswerk of in het onderwijs. Ook hebben verschillende docenten een opleiding gevolgd, bijvoorbeeld tot supervisor.

Professionalisering docenten en werkdruk

Het personeelsbeleid van de hogeschool voorziet in professionaliseringsbudgetten waarbij docenten hun expertise kunnen bijhouden door scholing, symposiabezoek of projectactiviteiten. Tijdens de audit blijkt dat docenten weinig gebruikmaken van het professionaliseringsbudget. De onderwijs(ontwikkel-)taken kosten veel tijd en docenten komen mede daardoor niet toe aan professionalisering. Een van de maatregelen die het management thans neemt is meer 'lucht creëren in taaklasten'. Van belang is volgens het auditpanel om de werklast/werkdruk van docenten te verminderen en hen meer aan te sporen gebruik te maken van hun professionaliseringsruimte. Om te voorkomen dat de werkdruk van docenten en het niet aanspreken van het professionaliseringsbudget door docenten een structureel karakter krijgt, is het van belang dat beide opleidingen op dit punt voor de (nabije) toekomst maatregelen nemen, bijvoorbeeld door uitbereiding van het aantal fte's. De opleidingen signaleerden dit probleem al eerder en namen ten tijde van de audit maatregelen.

Uit het gesprek met docenten is bij het auditpanel het beeld ontstaan dat zij onderling aanvullende en versterkende individuele en collectieve kwaliteit ervaren. Dit geldt zowel vakinhoudelijk, wat samenwerking betreft als wat het profileren van de eigen expertise betreft. Van belang is nog wel, zo stelt het auditpanel vast op basis van meerdere auditgesprekken, dat docenten nog meer dan thans op de hoogte moeten zijn van elkaars vakken: weet wat je collega doceert. Dus: docenten doceren geen eigen vak, maar een vak dat connecties heeft met andere

vakken. Uit uitspraken van studenten tijdens de audit is bij het auditpanel het beeld ontstaan dat dit verbetert. Verder stelt het auditpanel vast dat vrijwel het volledig docententeam recent is gewijzigd. De variatie qua spirituele achtergrond is toegenomen in het team. Beide opleiding beschouwen het als een uitdaging om recent ingestroomde docenten kennis te laten maken met alle 'ins-en-outs' van het hbo-onderwijs, in het bijzonder de hbo-kwalificaties, -kenmerken en -kernkwaliteiten.

Het auditpanel beschouwt het als boeiend om vast te stellen dat het docententeam steeds bezig is met verbeteringen en daarbij ook kritisch naar zichzelf durft te kijken. Echter, dit moet vervolgens niet tot een verhoogde werkdruk leiden, aldus het auditpanel. Een voorbeeld hiervan is de centralisering van de examencommissie. Wellicht is dit ook mogelijk op andere terreinen, voor andere commissies, zonder dat dit de eigenheid van de theologische opleidingen aantast.

Studenten geven aan tevreden te zijn over de docenten, zowel wat betreft hun vakinhoudelijke kennis, hun kennis van de beroepspraktijk en hun didactische vaardigheden.

Weging en Oordeel

Het auditpanel stelt vast dat er sprake is van een klein team docenten dat wat vakinhoud en vakdidactiek betreft in staat is om beide opleidingen te verzorgen. De werkdruk van docenten alsmede het beperkt benutten van professionaliseringsmogelijkheden vormen, mede gelet op het belang ervan voor de nabije toekomst, aandachtspunten voor de opleidingen. Het is goed dat dit op het netvlies staat van het management van de opleidingen en dat zij maatregelen neemt waaronder het uitbreiden van het aantal fte's. Docenten kunnen nog beter op de hoogte zijn van de inhoud van elkaars vakken. Het is goed dat dit lijkt te veranderen, getuige de opmerkingen hierover door studenten.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 6 als voldoet.

4.4. Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De huisvesting van de opleiding en de voorzieningen passen bij de beoogde leerresultaten en de onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Viaa werkt met de digitale leeromgeving *Onderwijs Online*. Hier treffen studenten alle opleidingsrelevante informatie aan, bijvoorbeeld over het studieprogramma maar ook over hun rechten en plichten. In een digitaal inleverloket kunnen studenten hun te beoordelen documenten uploaden en beoordelingsformulieren inzien. Wat betreft de informatievoorziening en de interne communicatie is er sprake van, zoals de opleiding het zelf aangeeft, een 'zwakker punt'. Zo bereikt informatie soms niet of te laat, met name door wisselingen in ICT-systemen. Ook kunnen studenten documenten niet altijd snel terugvinden. De beide opleidingen kunnen hier zelf weinig aan doen. Hier is Viaa aan zet. Uit het gesprek met de verantwoordelijkheden hieromtrent is het auditpanel gebleken, dat men hier versterkt op inzet en dat deze problemen op vrij korte termijn tot het verleden behoren.

Studenten zijn redelijk tevreden over de onderwijslocatie. Het gebouw is recent gerenoveerd. In de binnenruimte is een centrale ontmoetingsplaats ingericht, bestaande uit een grote open ruimte met een aula, mediatheek, een sociaal leerplein en een auditorium. Deze binnenruimte ondersteunt, zoals de opleiding het formuleert, het 'betekenisvol ontmoeten'. Een minpunt, zo geeft de opleiding zelf aan, betreft het ruimtegebrek waardoor een deel van het personeel in een naburig kantorenpannd werkt hetgeen leidt tot minder zichtbaarheid. Ook leidt het ruimtegebrek ertoe dat personeel minder fysiek aanwezig is en er voor kiest om vanuit huis te werken.

De mediatheek beschikt over een uitgebreide collectie boeken en cd-roms. Vanuit de mediatheek krijgen studenten trainingen in informatievaardigheden, zoals het zoeken van kwalitatief goede literatuur, het gebruikmaken van databanken. Studenten en docenten maken gebruik van ICT-faciliteiten waaronder een mobiel netwerk en wifi. De afgelopen jaren zijn de ICT-vaardigheden van het personeel verbeterd. De infrastructuur voor het aanbieden van *online* colleges en hybride onderwijs, het *streamen* van lessen en *webinars*, het digitaal afnemen van toetsen en dergelijke is aanwezig. .

Weging en Oordeel

De opleidingen beschikken over huisvesting en voorzieningen die passend zijn voor een hbo-bacheloropleiding. Ten tijde van de audit was sprake van ruimtegebrek, een gegeven waar de opleidingen weinig kunnen doen maar op Viaa-niveau aanpak verdient. Over het geheel genomen vindt het auditpanel de huisvesting van de opleiding als ook de voorzieningen voldoen aan wat voor de realisatie van de door de opleiding beoogde leerresultaten in de gegeven onderwijsleeromgeving noodzakelijk is.

Gelet op et bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 7 als voldoet voor beide opleidingen.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Toelichting NVAO: Studenten ontvangen een passende begeleiding (ook in het geval van een functiebeperking). De informatievoorziening van de opleiding is adequaat.

Bevindingen*Benaderingswijze begeleiding*

Beide opleidingen zetten in op, wat zij noemen, een 'integrale benadering'. Dit betekent dat docenten studenten behulpzaam zijn om de aangeboden leerstof te verbinden met de eigen persoonlijke ontwikkeling, vandaar de term 'integraal'. Hiertoe hanteren de opleidingen een 'integrerende leerlijn': de Professionele Persoonlijke Ontwikkeling (PPO). Hier werken studenten aan de balans tussen hun zelfstandigheid en eigenheid enerzijds, en 'relationaliteit' anderzijds. Om dit ontwikkelingsproces zo optimaal mogelijk te laten verlopen, delen de opleidingen studenten in leerteams in. Docenten die hierbij betrokken zijn, beschikken over expertise in het begeleiden van studenten bij hun ontwikkeling als professional. De opleidingen bieden studenten theorie aan, laten hen opdrachten uitvoeren (daarbij gebruikmakend van de theorie) en leren hen te reflecteren tijdens wekelijkse bijeenkomsten. Daarbij staan het onderzoeken van eigen en andermans perspectieven, overtuigingen, behoeften en gedragingen centraal. Studenten die de lerarenopleiding Godsdienst volgen, kunnen rekenen op begeleiding vanuit de opleiding en de stage aanbieder. Zij stemmen hun begeleiding op elkaar af.

Existentieel karakter en noodzaak begeleiding

Het eerder genoemde existentiële karakter van de opleiding zit met name in het doormaken van de eigen ontwikkeling van studenten. Tijdens hun studie krijgen studenten de gelegenheid te ontdekken wat hun eigen geloofsachtergronden en overtuigingen zijn en hoe deze in te zetten in hun beroepsuitoefening. Het existentiële zit verder in het in beweging komen van de diepste identiteitslagen van een student, zoals de opleiding het uitdrukt, waar zij hun drive, motivatie en passie ervaren. Om dit proces in goede banen te leiden, is een strakke, goed georganiseerde begeleiding vereist, zo geeft de opleiding aan. Het auditpanel onderschrijft dit.

In de eerste twee studiejaar zijn naast de wekelijkse lessen PPO ook dagen waarbij docent en student gedurende een hele dag met elkaar optrekken. Het zijn deze dagen die een goede illustratie vormen van de begeleidingscomponent van de opleiding en die een bijdrage leveren aan de onderlinge verbinding en het combineren van geloofsgesprekken met theoretische en theologische onderwijsleergesprekken en ervaringen. Bij het ontwikkelen hiervan zijn ouderejaars, alumni en een studentendecaan betrokken.

Langstudeerders en begeleiding

Studenten waarderen de opleidingen om hun persoonlijke begeleiding en de goede relaties met docenten. Het auditpanel stelt zich hierbij de vraag of dit toch ook niet een zekere hulpeloosheid in de hand werkt. De groep langstudeerders zou hiervan een teken kunnen zijn. In dit verband is van belang om te melden dat de opleidingen zich afvragen of zij zich wellicht zakelijker moeten opstellen daar waar het begeleiding betreft. Het auditpanel kan zich voorstellen dat de opleidingen meer aandacht besteden om studenten behulpzaam te zijn gezonde mentale structuren te ontwikkelen, waardoor ze ook in moeilijke tijden gemaakte afspraken na kunnen komen. Een belangrijk punt. Betrouwbaarheid vraagt doorzettingsvermogen, zo stelt het auditpanel vast. Te veel begeleiding vanuit de opleiding lijkt het auditpanel niet het antwoord, vanwege zowel de werkdruk van de docenten als vanwege de te verwachten uitkomst(en).

Ieder studiejaar, zo geeft de theologie-opleiding aan, is het voor haar een uitdaging om instromers in de eerste fase van hun opleiding te begeleiden. De uitdaging zit vooral in het wegwijs worden in de IT-systemen, het leren studeren op hbo-niveau en, voor verschillende studenten, het combineren van werk, gezin en studie. Bij de studentondersteuning zijn PPO-docenten, studentcoördinatoren, decanen, ouderejaars en studentenpastors betrokken. Het zijn de studentcoördinatoren die studenten begeleiden bij het vormgeven van hun leertraject.

De hogeschool wil, zo geeft zij aan, nog meer investeren in het welbevinden van studenten.

Het auditpanel stelt vast dat Viaa voldoende investeert in de begeleiding van haar studenten.

Een paar cijfers ter illustratie:

- het Viaa-brede team van studentbegeleiding bestaat uit vijf studentendecanen en twee studentenpastors of -counselors.
- Het studentendecanaat bestaat 2,2 fte.
- Het studentenpastoraat bestaat uit 1,2 fte.
- Zo'n 75 procent van het werk van de centrale studentbegeleiding bestaat uit het voeren van gesprekken met individuele studenten.
- In 2022 werd met meer dan 450 studenten gesproken.

Studenten geven tijdens de audit aan, dat zij hun mentale veerkracht willen vergroten. Hoe beide opleidingen dit oppakken, was ten tijde van de audit nog niet duidelijk. Wel acht het auditpanel het goed dat de opleidingen dit aspect op het netvlies houden. Tijdens de audit lieten de opleidingen weten dat zij nog meer prioriteit willen geven aan studentwelzijn, mede om voortijdige studie-uitval te voorkomen en om het afstuderen te bespoedigen. Zo is de opleiding gestart met het project waarbij zij studenten met een hulpvraag koppelen aan studenten die hen behulpzaam kunnen zijn. Ook geven decanen en pastors meer groepsgerichte trainingen. Het auditpanel voegt hier aan toe dat intensieve begeleiding door de opleidingen van studenten (zij worden gehoord) een bijdrage kan leveren aan een verminderde uitval van studenten.

Ook stelt het auditpanel vast dat Viaa ruim aandacht besteedt aan studeren met een functiebeperking. Zij weten dit te waarderen en beschikken over een vast aanspreekpunt binnen hun opleiding. Aanvragen voor ondersteuning zijn gestandaardiseerd. De examencommissie is hierbij betrokken.

Zoals hiervoor gemeld, verloopt informatie over de studie voor studenten veelal langs elektronische weg. Daar vinden zij modulebeschrijvingen met leerdoelen, toetsmatrizen, opdrachten en beoordelingsformulieren. De uitslagen van toetsen maakt de opleiding bekend via Osiris ; studieroosters publiceren de opleidingen via het eigen intranet. Studenten die het panel tijdens de audit spreekt, zijn tevreden over de informatievoorziening.

Weging en Oordeel

Iedere student beschikt over een palet aan begeleidingsmogelijkheden bij aanvang van de opleiding. Begeleiders houden zicht op de studievoortgang van studenten en vormen de schakel tussen student en docent. Een pakket gerichte maatregelen, ook in de begeleidende sfeer, moet de studie-uitval terugdringen en, aan het einde van de studie, het tijdig afstuderen bevorderen. De studenten waarmee het panel sprak, waren tevreden over de wijze waarop de opleidingen de begeleiding hebben ingericht. De informatievoorziening aan studenten heeft de opleiding op gedegen wijze vormgegeven.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 8 als voldoet voor beide opleidingen.

4.5. Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Toelichting NVAO: De opleiding organiseert effectieve periodieke feedback die de realisatie van de beoogde leerresultaten ondersteunt. Bij bestaande opleidingen vinden geëigende verbeteringen plaats naar aanleiding van de uitkomsten van de vorige beoordeling. Hierbij worden passende evaluatie- en meetactiviteiten ingezet. De uitkomsten van deze evaluatie vormen aantoonbaar de basis voor ontwikkeling en verbetering. De opleiding legt intern verantwoording af over de bijdrage van de opleiding aan het realiseren van de strategische doelen van de instelling. Kwaliteitszorg verzekert realisatie van de beoogde leerresultaten. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissies, medewerkers, studenten, alumni en het afnemende beroepenveld van de opleiding actief betrokken. De ontwerpprocessen en de erkenning en borging van de kwaliteit van de opleiding zijn in overeenstemming met de ESG. De opleiding publiceert accurate, betrouwbare en voor de doelgroepen goed toegankelijke informatie over de kwaliteit van de opleiding.

Bevindingen

De opleidingen zien de dialoog met alle betrokkenen binnen de kaders van een 'betekenisvolle ontmoeting' als de kern van de kwaliteitsbevordering. Zij gaan daarbij uit van het Viaa Kwaliteitskader dat het auditpanel heeft ingezien en als adequaat beoordeelt wat inhoud en uitwerking van kwaliteitszorg betreft. Daarbij zijn docenten van de opleidingen in overleg met relevante partijen over de kwaliteit van het door hen geboden onderwijs. Dit gebeurt bij voorkeur mondeling maar soms ook schriftelijk, onder meer door en met (collega-)docenten, studenten, werkveld en alumni van gedachten te wisselen. Het auditpanel suggereert om hierover groepsgesprekken tussen studenten en docenten als informatiebron te gebruiken.

In het Kwaliteitshandboek van de Academie waar de theologie-opleidingen deel van uit maken, is de systematiek rond de verschillende kwaliteitsdialogen en evaluatiemomenten vastgelegd. Hiertoe behoren mondelinge evaluaties van de onderwijsseenheden door docenten en studenten, kalibraties met externe peers of met betrokkenen uit het werkveld. Input over kwaliteit moet waar nodig leiden tot verbeteracties. Ter illustratie van dit laatste het volgende: de opleiding evalueert periodiek iedere onderwijsseenheid tijdens een gesprek tussen docent, examinator of coördinator en studenten in de laatste lesweek van een periode. Het hierbij door de student geschreven gespreksverslag vullen de examinator en/of de docent aan waarna de bespreking ervan volgt met collega's of met de kwaliteitscommissie. Eventuele verbeteracties kunnen docenten en studenten terugvinden in de digitale omgeving van de onderwijsseenheid. Zo hebben de opleidingen naar aanleiding van de vorige visitatieronde de praktijkcomponent versterkt in het curriculum en is de *Bildung* van studenten meer naar het centrum van de opleidingen geschoven.

Ten behoeve van de kwaliteitszorg is er sprake van veel onderlinge gedachtenwisseling, ook met studenten. De academie waartoe de theologie-opleidingen behoren, kent een kwaliteitscommissie bestaande uit vier personen met als doel de kwaliteitsdialoog te bevorderen en kwaliteitscycli te bewaken. Zij bespreekt de lopende ontwikkelingen betreffende de kwaliteitscyclus op diverse niveaus en is verantwoordelijk voor de verwerking van uitkomsten uit landelijk onderzoek. De opleidingen zijn tevreden over de resultaten van de NSE 2023: de scores zijn over het algemeen iets hoger dan de scores van vergelijkbare opleidingen in het land. Er liggen wel nog verbetermogelijkheden bij het betrekken van studenten en alumni wat betreft het actief participeren in kwaliteitszorg.

Weging en Oordeel

De kwaliteitszorg van de opleidingen voldoet aan de basiskwaliteit. Het systeem van evaluaties functioneert, waarbij de opleidingen bij alle betrokken partijen stelselmatig kwalitatieve informatie ophalen over alle aspecten van de opleiding. De uitkomsten van de evaluaties leiden aantoonbaar tot analyse en passende verbetermaatregelen. De input vanuit studenten (en

alumni) kan omvangrijker en consistent. De betrokken partijen dragen het kwaliteitszorgsysteem in voldoende mate. Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 9 als voldoende voor beide opleidingen.

4.6. Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De examencommissie oefent haar wettelijke bevoegdheid uit. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Toetsbeleid

Hogeschool Viaa hanteert een toetsbeleid dat hogeschoolbreed geldt. Beide opleidingen gaan uit van de 'Leidraad Toetsing nieuwe curriculum SW&TH' dat door het auditpanel is bestudeerd. Beschreven is daarin hoe het toetsbeleid van de Academie waartoe de theologie-opleidingen behoort, zich verhoudt tot het hogeschoolbeleid rondom toetsing. De leidraad beschrijft verschillende toetsvormen om zo vast te kunnen stellen of er sprake is van een evenwichtig aanbod van toetsen wat toetsvorm en spreiding betreft.

Toetsing en rol toetscommissie

De Academie Social Work & Theologie beschikt over een toetscommissie bestaande uit drie personen, waaronder één onderwijskundige en één docent theologie. De belangrijkste taak van de toetscommissie is de borging van de toetskwaliteit. Zij heeft recent de wijze waarop zij de toetskwaliteit borgt verder aangescherpt. Daar waar sprake is van nieuw ontwikkeld onderwijs, checkt de toetscommissie steekproefsgewijs nieuwe toetsen alsmede hun *rubrics* op de onderdelen: kwaliteit, validiteit en betrouwbaarheid. De door het auditpanel bestudeerde toetsen voldoen op deze onderdelen.

Op basis van de door het auditpanel bestudeerde checklist Toets- en itemkwaliteit Social Work & Theologie, bepalen docenten de mate waarin toetsen voldoen aan de criteria. Een lid van de toetscommissie voert met examinatoren ontwikkelingsgericht gesprek om zo in onderlinge dialoog te komen tot een verdere verbetering van de kwaliteit van toetsen en beoordelen. Ook uitkomsten uit onderwijsevaluaties leiden, waar nodig, tot een gesprek: ook hier geldt dat de toetscommissie docenten behulpzaam is de toetskwaliteit waar nodig te verbeteren. In de *online* content van een onderwijseenheid is een toetsmatrijs opgenomen waarbij de opleiding de toetsing op een inzichtelijke wijze verantwoordt. Studenten krijgen via de toetsmatrijs:

- een helder beeld over de gehanteerde toetsdoelen en toetsvormen van de betreffende onderwijseenheid.
- inzicht in de wijze van beoordeling, cesuur, voorwaarden, betrokken examinatoren en te behalen credits.

Het panel vindt dat de opleidingen op een adequate wijze toetsen ontwerpen, afnemen en beoordelen. Het heeft tijdens de audit een representatieve selectie van toetsen ingezien en kenschetst deze als toets-technisch adequaat, inhoudelijk relevant en van een passend hbo-bachelorniveau. Ook de variatie in toetsen is op orde.

Bij het beoordelen van stages maken de opleidingen gebruik van een scoringsformulier voorzien van een *rubric* met hierin opgenomen zowel indicatoren als niveauaanduidingen. Dit vergroot enerzijds de transparantie en anderzijds de objectiviteit bij het beoordelen van het handelen van de student. Samenvattend stelt het auditpanel rondom de beoordeling vast dat:

- om tot valide toetsen te komen, maken examinatoren van de opleidingen gebruik van een toetsmatrijs.
- de opleiding de betrouwbaarheid van toetsen borgt, mede doordat bij de ontwikkeling meerdere personen betrokken zijn.
- de opleidingen verdeling en zwaarte van de toetsvragen, de toetsopdrachten en de beoordelingssystematiek (*rubrics*) bij de start van een studieonderdeel aan de studenten meedelen.

Voor de betrouwbaarheid van de beoordeling zijn meerdere examinatoren verantwoordelijk. Om te komen tot een goede beoordeling, vinden er tussen de examinatoren kalibreersessies plaats. Voor elke toets plannen de opleidingen bespreek- en inzagemomenten waar studenten feedback krijgen en vragen kunnen stellen.

Examencommissie

Wat betreft de examencommissie stelt het auditpanel het volgende vast. In 2022 zijn de verschillende examencommissies binnen Viaa tot één centrale examencommissie geïntegreerd. In het door het auditpanel bestudeerde eerste jaarverslag van deze centrale examencommissie beschrijft zij de wijze waarop zij van start is gegaan, van Social Work en Theologie en de implicaties hiervan voor toetsing bij de theologie-opleidingen. Tijdens de audit bleek wel dat dit een thema is binnen de opleidingen. Daar kan in de verslaglegging nog aandacht aan besteed worden. Per jaar besteedt de examencommissie vier vergaderingen aan brede thema's die haar werkzaamheden betreffen zoals: innovatieve vormen van toetsen en de omgaan met AI. Verder houden opleidingen en examencommissie zich bezig met de vraag naar de aard van theologisch praktijkonderzoek op hbo-niveau en het niveau daarvan. Ten tijde van de audit was de discussie hierover nog in volle gang.

De Examencommissie stelt examinatoren per onderwijslijn aan. Alle examinatoren beschikken minimaal over de Basis Kwalificatie Examinering (BKE). Een aantal van hen is inmiddels gestart met de Senior Kwalificatie Examinering (SKE). Voor docenten zijn de afgelopen jaren verschillende themabijeenkomsten rondom toetsing georganiseerd waarbij zij hun vaardigheden op het gebied van het ontwerpen van toetsen konden vergroten. De examencommissie neemt steekproeven uit eerder door de opleiding beoordeelde afstudeerproducten. Zij let hierbij onder andere op de bij de beoordeling doorlopen procedure en op de adequaatheid van de beoordelingscriteria in het licht van de eindkwalificaties. Het auditpanel is tevreden over het werk dat de examencommissie verricht en over de wijze waarop de opleidingen omgaan met zowel BKE als SKE.

Samenvatting bevindingen

Wat betreft de toets- en examencommissie stelt het auditpanel samengevat vast dat:

- de in de documentatie gewekte indruk dat de examencommissie haar taken serieus neemt, tijdens de audit in het gesprek met leden van de toets- en examencommissie bevestigd wordt.
- de examencommissie nog verder moet groeien in haar centrale rol, zo bemerkte het auditpanel. Geef haar de ruimte om een ontwikkelagenda uit te voeren. Ondersteuning hierbij vanuit het management acht het auditpanel hierbij van belang. Het management van de onderwijsinstelling bevestigde deze steun.
- vertegenwoordigers van zowel de examencommissie als de toetscommissie daarbij een solide en vertrouwenwekkend indruk maken. Ook uit de stukken (jaarverslag, notulen bijeenkomsten, etc.) rijst het beeld van een commissie die haar rol serieus uitvoert.

Weging en Oordeel

Het panel vindt dat de opleidingen een systeem van toetsen en beoordelen hebben ingericht dat de validiteit, betrouwbaarheid en, voor studenten, de transparantie ervan waarborgt. Ook de variatie in toetsvormen is op orde. Zowel de overigens door het management adequaat gefaciliteerde examencommissie als toetscommissie oefenen op consciëntieuze wijze hun (deels wettelijke) taken. Een sterk punt is de wijze waarop de opleidingen omgaan met BKE en SKE om de kwaliteit van de toetsing (en de beoordeling) te borgen.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 10 als voldoet voor beide opleidingen.

4.7. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Het afstudeerproces

Studenten van beide opleidingen laten bij hun afstuderen zien dat zij de set competenties beheersen (1) op basis van hun stage waarbij zij aantonen in de beroepspraktijk te kunnen handelen op niveau 3 van de competentieset. Door (2) het uitvoeren van empirisch onderzoek laten zij zien op niveau 3 te kunnen functioneren van de professionaliseringscompetentie. Tenslotte (3) schrijven zij een persoonlijk beroepsprofiel. Bij het afstuderen tonen studenten van de theologie- en de lerarenopleiding daarmee hun praktisch-theologische visie (kerncompetenties), hun praktisch-theologische vakbekwaamheid of vakdidactische (beroepscompetenties) en hun algemene professionele vaardigheden (generieke competenties) aan. Het auditpanel stelt in dit verband vast, dat de opleidingen hun studenten in voldoende mate in de gelegenheid stellen hun kennis en kunde te tonen. Wat het afstudeerproces betreft, merkt het auditpanel op dat de *go/no go* fase nog aandacht verdient. Dit was voor het auditpanel niet altijd goed traceerbaar. Het eerder genoemde document rondom praktijkonderzoek biedt hiertoe een aanzet.

Beoordeling

Bij de beoordeling van eindwerken zijn steeds ten minste twee personen betrokken, het vier ogenprincipe. Bij stage en beroepsprofiel betrekken de opleidingen daarenboven een tweede beoordelaar, afkomstig uit het werkveld. Op deze wijze borgen de opleidingen dat zij bij het toepassen van de beoordelingsnormen het perspectief van de startbekwame beroepsbeoefenaar niet uit het oog verliezen. Beoordelaars van de eindwerken kalibreren met elkaar om te komen tot een zo objectief mogelijke beoordelingswijze. Docent/beoordelaars zijn in staat om studenten te begeleiden bij het afstuderen en vervolgens hun werk te beoordelen. Wel kan volgens het auditpanel de toetsing door de tweede beoordelaar substantiëler en kan de opleiding de rol van de begeleider en de eerste beoordelaar bij de beoordeling duidelijker scheiden.

Oordeel auditpanel

Voorafgaand aan de audit heeft het auditpanel afstudeerproducten van studenten bestudeerd en beoordeeld. Het betreft 15 afstudeerwerken (8 voltijd en 7 deeltijd) van de opleiding Theologie (er waren 54 werken beschikbaar) en 8 van de lerarenopleiding Godsdienst (er waren 9 beschikbaar). Van beide opleidingen heeft het auditpanel per student het beroepsprofiel en het afstudeeronderzoek bestudeerd en beoordeeld.

Het auditpanel beoordeelt de door haar bestudeerde afstudeerwerken van de opleiding Theologie en de lerarenopleiding Godsdienst als voldoende.

Eerder in deze rapportage merkte het auditpanel op dat in de opleidingen de nadruk ligt op (kritische) zelfreflectie en de relationaliteit van theologisch leven/werken. Het auditpanel merkt op, na bestudering van de afstudeerwerken, dat de theologische reflectie nog sterker kan. Deze beperkt zich bij een aantal afstudeerproducten tot het benoemen van bijbelse teksten of concepten ter bevestiging van beschreven/eigen gedachten. Ook werden theologische methodes van onderzoek en reflecteren vooral methodisch ingezet voor een sociologische/agogische observatie en reflectie. Als de student erin slaagt de vraag te beantwoorden hoe zijn visie op theologische reflectie de ontwikkeling van de onderzoeksvraag bepaalt en richting geeft, kan dat leiden tot nog betere afstudeerwerken die het oordeel 'voldoende' overstijgen. De inhoud van de opleiding biedt daartoe voldoende

aanknopingspunten, zo stelt het auditpanel vast. Bediscussieer daarbij als docententeam de vraag wat men onder theologische reflectie verstaat.

Het auditpanel merkt op dat de administratieve/archiverende processen rondom het afstuderen ('beoordelingshygiëne'), bijvoorbeeld de volledigheid van studentdossiers, nog een punt van aandacht is. Daar kunnen beide opleidingen nog strakker op sturen. Dit geldt ook voor, een volgens het auditpanel belangrijk punt, meer aandacht voor de opname van een *informed consent* in afstudeerwerken binnen de kaders van respondent veiligheid.

Uit het gesprek met het werkveld en alumni is het auditpanel gebleken dat zij tevreden zijn over de kwaliteit van de opleiding.

Weging en Oordeel

Beide opleidingen, de B Theologie en de B lerarenopleiding Godsdienst, bieden studenten in voldoende mate de gelegenheid hun kennis en kunde te laten zien binnen de kaders van het afstuderen. De door het auditpanel bestudeerde afstudeerwerken van beide opleidingen representeren het hbo-bachelorniveau. De opleiding kan studenten stimuleren de vraag te beantwoorden hoe hun visie op theologische reflectie de ontwikkeling van de onderzoeksvraag bepaalt en richting geeft. Zo kunnen afstudeerwerken aan niveau winnen. De administratieve/archiverende processen rondom het afstuderen verdienen aandacht. Besteed aandacht aan de ethische aspecten van onderzoek, waaronder *informed consent*. Het werkveld en alumni zijn tevreden over beide opleidingen.

Gelet op het bovenstaande, beoordeelt het auditpanel standaard 11 als voldoet voor beide opleidingen.

4. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De Bacheloropleiding Theologie in de variant voltijd en deeltijd en de Bacheloropleiding Opleiding tot Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst in de variant deeltijd van Hogeschool Viaa beschikken over een duidelijk vormgegeven curriculum dat studenten in voldoende mate voorbereidt op een functie in het werkveld. Positief is in dit verband dat de opleiding goed zicht heeft op ontwikkelingen in het werkveld. Het team docenten is voldoende toegerust om de hen toebedeelde studieonderdelen te verzorgen door hun vakinhoudelijke kennis en hun kennis van de beroepspraktijk. De praktijkgerichtheid van beide opleidingen is evident. Daarmee leiden beide bacheloropleidingen theologische professionals op, die goed hun weg weten te vinden in de beroepspraktijk. Voor alle standaarden voldoen de bacheloropleiding Theologie in de variant voltijd en deeltijd en de Bacheloropleiding tot Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst in de variant deeltijd aan de basiskwaliteit zoals beschreven in het Beoordelingskader 2018 van de NVAO.

Op basis van de beslisregels van de NVAO komt het panel tot het algemene eindoordeel 'positief' voor de Bacheloropleiding Theologie in de variant voltijd en deeltijd en de Bacheloropleiding tot Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst in de variant deeltijd, van Hogeschool Viaa. Het auditpanel adviseert de NVAO de accreditatie van deze opleidingen te continueren.

5. AANBEVELINGEN

- Verhelder het levensbeschouwelijk profiel in termen van theologische relevantie van de B Theologie voor de samenleving.
- Werk het 'betekenisvol ontmoeten' verder uit. Leer studenten daarbij niet alleen te zenden, maar ook te ontvangen op basis van wederkerigheid.
- Leg meer nadruk bij studenten op een wederkerig gesprek voeren, goed luisteren en de ander daarbij als gelijkwaardig zien.
- De opleiding heeft maatregelen genomen om de werkdruk te verlagen, o.a. door uitbreiding van het aantal fte's. Neem in vervolg hierop maatregelen om er voor te zorgen dat docenten gebruikmaken van hun professionaliseringbudget.
- Zorg ervoor dat docenten op de hoogte zijn van de inhoud van andere vakken, dat zij beschikken over een goed overzicht van het curriculum.
- Laat studenten de vraag beantwoorden hoe hun visie op theologische reflectie de ontwikkeling van de onderzoeksvraag bepaalt én richting geeft zodat zij afstudeerwerken leveren die het oordeel 'voldoende' kunnen overstijgen.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Viaa hbo-bacheloropleiding Theologie voltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde leerresultaten	
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	v
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	v
Standaard 3. Inhoud programma	v
Standaard 4. Vormgeving programma	v
Standaard 5. Aansluiting programma	v
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	v
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	v
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	v
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	v
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	v
Gerealiseerde leerresultaten	
Standaard 11. Leerresultaten	v
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Viaa hbo-bacheloropleiding Theologie deeltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde leerresultaten	
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	v
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	v
Standaard 3. Inhoud programma	v
Standaard 4. Vormgeving programma	v
Standaard 5. Aansluiting programma	v
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	v
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	v
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	v
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	v
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	v
Gerealiseerde leerresultaten	
Standaard 11. Leerresultaten	v
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Viaa hbo-bacheloropleiding Opleiding tot Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst deeltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde leerresultaten	
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	v
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	v
Standaard 3. Inhoud programma	v
Standaard 4. Vormgeving programma	v
Standaard 5. Aansluiting programma	v
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	v
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	v
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	v
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	v
Toetsing	
Standaard 10. Toetsing	v
Gerealiseerde leerresultaten	
Standaard 11. Leerresultaten	v
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Uitgebreide Opleidingsbeoordeling t.b.v. t.b.v. hbo-bacheloropleiding Theologie en de hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst. Hogeschool Viaa.

1 Februari 2024.

Wanneer	Wat	Functie/Aandachtsgebied
8.00 – 8.15	Arriveren en ontvangst panel	Academiedirecteur Teamleider
8.15 – 9.00	Vooroverleg panel	
9.00 – 9.05	Welkom	Academiedirecteur
9.05 – 9.20	Presentatie door student	Presentatie; incl. gesprek deeltijd-student
9.20 – 10.30	Gesprek met docenten	Methodiek, Onderzoek en innovatie Missiologie, Diaconaat, Persoonlijke Professionele Ontwikkeling Geestelijke begeleiding, Praktijkbegeleiding Godsdienstpedagogiek en didactiek, Godsdienstleraar Beroepsprofiel, Academische vaardigheden
10.30 – 10.45	Pauze	
10.45 – 11.30	Gesprek met management	Academiedirecteur College van Bestuur
11.30 – 11.45	Pauze	
11.45 – 12.30	Gesprek met werkveldvertegenwoordigers	Docent Ichthus College Programmamaker Tear Fund Directeur Micha Nederland Teamleider Youth for Christ
12.30 – 13.30	Lunchpauze, tevens inlooppreekuur	
13.30 – 14.30	Gesprek met studenten	Voltijd, tevens OC lid Voltijd Voltijd Deeltijd Godsdienstleraar
14.30 – 14.45	Pauze	
14.45 – 15.45	Gesprek met borgingscommissies	Examencommissie Opleidingscommissie Toetscommissie Kwaliteitscommissie
15.45 – 16.30	Intern beraad panel	
16.30 – 17.00	Terugkoppeling naar team	
17.00	Afsluiting van de dag	

In verband met de privacywetgeving zijn hier, waar van belang, de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Werkwijze

Bij de beoordeling van de voltijd- en deeltijdopleiding B Theologie en de deeltijd B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van september

2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleidingen verstrekte documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de opleidingsvariant(en).

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel. Het auditteam ontving geen reactie.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door Hobéon. Afstemming tussen de deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de auditpanels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'. Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien standaard 1 voldoet en maximaal vijf standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het panel het opleggen van voorwaarden adviseert (zie aanvullende beslisregels voorwaarden).

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoort/scoren;
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort;
- een tot vijf standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het panel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- zes of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

Tot de door het auditpanel bestudeerde documenten behoorden onder andere:

- Het gekleurde midden, Opbrengsten Midterm Theologie 2 juni 2021: visie en beroepsbeeld
- Zelfevaluatie opleidingen
- OER
- Betekenisvol Ontmoeten, Onderwijsvisie Hogeschool Viaa
- Organogram Hogeschool Viaa
- Overzicht studentenaantallen
- Opleidingsvisie Theologie
- Beroepsdomeinen Theologie
- Overzicht eindkwalificaties Theologie en GL
- Studiegidsen Theologie en GL
- Overzicht kwalificaties docenten
- Viaa Kwaliteitskader
- Beoordelingsmodel
- Beoordeling eindevaluaties
- Proces verbetering onderzoek
- Notitie rondom werkveld en opleiding
- Bespreekdocument voor midterm Theologie
- Viaa Leidraad Toetsing en Beoordeling
- Leidraad Toetsing 'nieuwe curriculum SW&TH'
- Checklist Toets- en itemkwaliteit Social Work & Theologie
- Jaarverslag Examencommissie 2022

Voorafgaand aan de audit heeft het auditpanel afstudeerproducten van studenten bestudeerd en beoordeeld. Het betreft 15 afstudeerwerken (8 voltijd en 7 deeltijd) van de opleiding Theologie (er waren 54 werken beschikbaar) en 8 van de lerarenopleiding Godsdienst (er waren 9 werken beschikbaar). Een overzicht hiervan is opvraagbaar bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV Panelsamenstelling

Op 15 januari 2024 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleidingen: hbo-bacheloropleiding Theologie en hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst van Hogeschool Viaa, onder de dossiernummers PA-1599 en PA-1600.

Naam visitatiegroep:	Hbo Theologie en Levensbeschouwing.
----------------------	-------------------------------------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit adviesrapport beschreven opleiding.

Naam	Korte functiebeschrijvingen
Drs. R.B. van der Herberg	Auditor accreditatie-audits. Veelal in de rol van voorzitter.
Dr. B. van den Toren-Lekkerkerker	Directeur Nederlandse Zendingsraad.
Dr. P.I.M. de Haan	Interim manager Hoger Onderwijs. Founding partner Kadans.
Prof. dr. A. Mulder	Senior researcher, Endowed Chair of Diaconia.
C. van Dam	Student Bachelor Theologie CHE.

Drs. G. Broers	Gecertificeerd NVAO-secretaris
----------------	--------------------------------

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Hobéon

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag
+31 (0)70 30 66 800
info@hobeon.nl
www.hobeon.nl